



# NATUR vejleder

Tema:  
**Strategiplan  
2025**

NATUREN  
FYLDER EN  
STOR DEL NU!



Kun 10% af børn  
rør sig nok...  
- og Kun 6% af  
pigerne  
1/3 af skole-  
startsbørn har  
MOTORIK  
problemer



WAWW!

Uddannelser  
Partnerskaber  
Nye medlemmer

I hører fra os i  
Inddragelse & diversitet

Torben  
Stenstrup  
Foreningsudviklerne



OPSAMLING på  
INPUT til STRATEGI  
PROCESSEN

Heerings Gaard

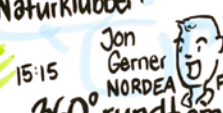
24. oktober 2019



## NATUR VEJLEDNING som RESSOURCE



Naturparker  
Naturfamilier  
Naturklubber



15:15  
Jon  
Gerner  
NORDEA  
FONDEN

360° rundt om  
NATURVEJLEDERNE

HVORDAN  
MOTIVERE?

Det skal  
ALLE HA  
med sig



NATURVIDENSKABE  
DANNELSE- OG NATU  
SOM LÆRINGSRUM

FN'S VERDENSMÅL  
I GLADSAXE



Bo Rasmussen  
Gladsaxe Kommune

Hvis IKKE  
KOMMUNERNE  
løfter...  
så sker der for lidt...

Det skal ikke  
bare være ORD  
- men konkrete  
HANDLINGER

MUSLINGE  
MA



Badie  
Esp  
HA  
Vi kn  
tætte  
genn  
GI  
& F

Klaus Melbye  
Vadehavscenret

11:35

95.000  
deltagere /år  
fra hele verden

og de  
kommer  
til regionen  
for at besøge  
OS!

UNESCO  
VERDENSBARY

NATUR SOM RAMME  
for OPLEVELSESØKONOMI

Øge befolkningens  
kendskab til  
VADEHAVET



Hvis vi vil tages alvorligt  
på den professionelle  
bane, skal vi også være  
PROFESSIONELLE

- vi skal forstå oplevelses-  
økonomi & yde en god  
service - også overfor  
dem, der ikke går i Fjällräv

NATURVEJLEDNING  
SKAL VÆRE FOR ALLE

- og vi skal give noget  
TILBAGE til  
SAMFUNDET...

og vi skal også turde  
penge for det...  
Samtidig med at vi  
tager hensyn til  
lokalområdet

- ☆ Børn & unge former fremtiden
- ☆ Attraktiv jobby
- ☆ Lige muligheder for at lykkes
- ☆ Grøn & levende by
- ☆ Sundhed & trivsel hele livet
- ☆ Klimavenlig by

Naturvejlederne kan gøre  
Verdensmålene konkrete,  
skabe nysgerrighed & formidle  
jeres viden om hvordan vi kan  
bruge naturen på en  
BÆREDYGTIG MÅDE!

Partnerskaber  
bærer udviklingen

Skal tænke i  
HELHEDER  
og kom ud af  
SKOVLEB



og vi er i gang  
med at finde ud  
af hvad det gør

"noget"

v gør  
alt, mentalt  
SK

RE

ANG  
ald ikke  
keme)

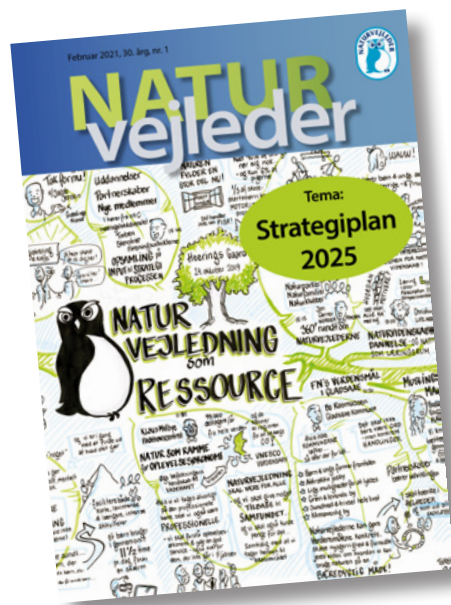
ve sundt...  
ørn, der  
de børn, der  
n, der får sunde børn...

facilitere både B  
Korte, lavintense  
& længere, intense  
aktiviteter

et barn bruger  
i gennemsnit  
11 1/2 time  
pr. dag foran  
en skærm







# Redaktionel leder:

Bladet, som du nu sidder med i hånden, eller læser på skærmen, er et temablade om strategi. En strategi for, hvordan vores alle sammens forening - Naturvejledning Danmark - kan udvikle sig fremover. Og der er brug for udvikling og strategi. Fra at være en hyggelig lille "fætter/kusinefest" er vi de sidste år blevet en forening, som de store gerne vil lege med. Vi er blevet ejer af en uddannelse, et logo, et sekretariat, flere ansatte og mange millioner i fondsmidler. Det kræver, at vi er fuldstændig klar på hvem vi er, og hvilken vej vi vil gå. Det er jeg helt sikker på, at vores dygtige og engagerede bestyrelse vil arbejde hårdt på.

En strategi vil selvfølgelig også omhandle vores blad. I 2020 tog vi hul på den lange proces, at omdanne det 29 år gamle blad til et moderne e-magasin. Det er bestemt ikke noget man bare lige gør. Og desværre har vi en fornemmelse af, at modstandernes argumenter holder stik. Der er ikke så mange som læser det elektroniske blad som dengang det var et trykt blad. Det synes jeg er utroligt ærgerligt, for jyden i mig mener stadig, at vi brugte en alt for stor del af medlemskontingentet til at trykke og især distribuere et trykt blad.

Derfor skal der også på bladsiden tænkes nye tanker. Og så kunne det jo ikke passe bedre, end at det allerede for lang tid siden er besluttet, at vores allesammens blad skal have ny redaktør. Jeg er meget glad for, at en så kompetent og dygtig naturvejleder som Karina har lyst og mod på at tage over. Hun kan om nogen få bladet ind i den moderne tidsalder.

Og det er bestemt med en lille tåre i øjenkrogen, og kriblen i fingrene, at jeg nu takker af. Tak for al den sparring jeg har fået fra jer alle. Tak for (næsten) altid at springe på, når jeg kontaktede jer med en idé til en artikel. Tak for uopfordret at sende artikler, ideer, oplæg, bøger til anmeldelse og meget andet til mig. Uden alle jer, havde der ikke været noget blad. Og det skal I blive ved med. Karina skal jo ikke skrive bladet selv, men holde jer alle sammen i ørerne og styre slagets gang.

Og så håber jeg, at i det mindste et par af de fremtidige blade bliver i elektronisk form. På den måde kan jeg om et års tid, vuggende på bølgen blå, eller siddende på en kridhvid sandstrand i Caribien, læse om hvordan det går for naturvejlederne hjemme i Danmark.



Af Rikke Vesterlund,  
naturvejleder  
Naturparken Hindsgavl Dyrehave,  
Middelfart Kommune

De bedste hilsner fra  
Den gamle redaktrice  
**Rikke**

***"Hvorfor sidde inde, når alt håb er ude"***

NATURvejleder udgives af  
NATURVEJLEDNING DANMARK  
[www.natur-vejleder.dk](http://www.natur-vejleder.dk)

Artikler og post til NATURvejleder:  
NATURvejleder v/Karina Demuth,  
Havregårdsvej 18, Smidstrup,  
3250 Gilleleje  
[blad@natur-vejleder.dk](mailto:blad@natur-vejleder.dk)

Redaktion:  
Karina Demuth (ansvarshavende redaktør);  
[blad@natur-vejleder.dk](mailto:blad@natur-vejleder.dk)

Copyright:  
Gengivelser fra bladet er tilladt med kildeangivelse.

Kommende numre/temaer:

2021-2/ Apr.: Virker det?	(deadline: 1/3)
2021-3 / Sept.: Edderkopper	(deadline: 1/8)
2021-4 / Dec.:	(deadline: 1/11)
2022-1/ Mar.:	(deadline: 1/2)

Temaredeaktører for dette nummer:  
Mia Lindegaard Pedersen

Opsætning/Layout: Finn Lillethorup

Forside-illustration: Jesper Oehlenschläger, [Gravisi.dk](http://Gravisi.dk)  
fra Heeringsgaard konferencen

**ISSN: 1601-8214**

Oplag: Digital udgivelse til download

# NATURvejleder

30. årg., nr. 1, februar 2021

Redaktionel leder: ..... 2

Foreningens leder ..... 5

Mød din nye blad-kaptajn ..... 6

Af Karina Demuth, Ny redaktør på NATURvejleder

Hvad skal vi egentlig med en strategi? Hvad bygger den på og hvilken virkelighed taler den ind i? Få et indblik i strategien med formandskabets øjne og et blik på naturvejledningen set med andre øjne.

Strategiplan 2025 ..... 7

Af Formandskabet Jakob Valløe Hansen & Franz Fibiger Holmberg

Strategiplan 2025 Naturvejledning Danmark ..... 9

Naturvejledning anno 2021 ..... 16

Af Signe Nepper Larsen, Naturstyrelsen

Foreningens aktiviteter som uddannelse og kurser, projekter og blad er alle med til at løfte og støtte op om strategien, i artiklerne her kan du læse mere om hvordan og hvor det bæres os hen:

Synergi mellem projekt og forening ..... 20

Af Kari Hald, Krible Krable

VILD MAD er for os alle ..... 22

Af Mia Lindegaard Pedersen, Vild Mad

Naturakademiet - vi uddanner i naturen! ..... 27

Af Uddannelsesudvalget

NATURvejleder i en ny tid ..... 30

Af Karina Demuth, Ny redaktør på NATURvejleder

Strategien er for os alle sammen og den lever gennem os allesammen. I artiklerne her kan du få et indblik i, hvad strategien er og betyder for en række forskellige naturvejledere over hele landet, selvstændige såvel som fastansatte:

Jeg stripper ikke i mørke!! ..... 32

Af Karin Winther, Naturekspeditionen

Strategi, taktik og mavefornemmelser... ..... 35

Af Helle Marie Taastrøm, Naturcenterleder, Randers Naturcenter

Strategi og handleplaner midt i naturvejledningen ..... 38

Af Andreas Hermann, Naturvejlederne Sønderborg

Vores fælles strategi og handleplan

- set ind i virkeligheden på Ishøj Naturcenter ..... 42

Af Mads Ellegaard, Naturcenterleder, Ishøj Naturcenter

Netværk for selvstændige naturvejledere ..... 46

Af Helen Holm, Foreningsudviklerne

Et naturvejlederjob som selvstændig ..... 48

Af Mia Rafn Hansen, Naturformidler.dk

Livet som selvstændig naturvejleder ..... 50

Af Dorthe Pedersen, Selvstændig naturvejleder

Jeg ville bare bestemme selv ..... 52

Af Helen Holm, Foreningsudviklerne

Et lille pip fra livet som selvstændig naturvejleder med Puch Maxi og æggeskal ..... 54

Af Jens Hedevang, Hedevang Outdoor

Vidensblad om naturvejledning - Naturstafetten ..... 57





www.natur-vejleder.dk

# Naturvejledning Danmark

Naturvejledning Danmark er et fagligt forum for naturvejledere og naturformidlere samt andre der interesserer sig for naturvejledning med henblik på spredning af erfaring og information om naturvejledning.

Det overordnede mål er at fremme og opmuntre til naturskolevirksomhed og naturvejledning på et højt kvalitetsniveau samt at arbejde på, at alle sikres mulighed for naturoplevelser og friluftsliv.

**Medlemsbladet NATURvejleder**  
Foreningen udgiver bladet NATURvejleder, som udkommer 4 gange årligt.

Bladet indeholder artikler og temastof om naturformidling, debat og nyheder, der er relevante for naturvejledere.

Redaktionen forsøger at opsøge, hvad der foregår på naturformidlings-området rundt om i landet og give det videre til medlemmerne via bladet.

**[BLIV MEDLEM >>>](#)**



**Naturvejledernes årskonference**  
Årskonferencen er det årlige samlingspunkt for naturvejledere i Danmark.

Hver årskonference har sit eget tema, og arrangeres på skift mellem de regionale netværk af naturvejledere.



Naturvejlederforeningens  
web-adresse er:

**[www.natur-vejleder.dk](http://www.natur-vejleder.dk)**

På foreningens hjemmeside er der oplysninger om foreningens mål og virke samt links til naturvejledere og naturskoler i Danmark. Hjemmesiden har desuden en oversigt over kurser, der udbydes af naturvejledere.

## NATURVEJLEDNING DANMARK

Ledreborg Alle 2A, 4320 Lejre

Foreningens e-post: [formand@natur-vejleder.dk](mailto:formand@natur-vejleder.dk)

### Bestyrelsen:

Jakob Walløe Hansen (form.)	<a href="mailto:formand@natur-vejleder.dk">formand@natur-vejleder.dk</a>	2372 9463
Franz F. Holmgaard (næstform.)	<a href="mailto:fho@jaegerne.dk">fho@jaegerne.dk</a>	6118 8393
Bodil Sofie Espersen	<a href="mailto:bodil@havhoest.dk">bodil@havhoest.dk</a>	2859 0965
Christine Røllike Ditlefsen	<a href="mailto:crditlefsen@gmail.com">crditlefsen@gmail.com</a>	5250 2448
Jacob Jensen	<a href="mailto:1234jacobjensen@gmail.com">1234jacobjensen@gmail.com</a>	
Louise Liv Holm	<a href="mailto:liv@wedonature.dk">liv@wedonature.dk</a>	5155 6211
Mia Lindegaard Pedersen	<a href="mailto:mia.pedersen@snm.ku.dk">mia.pedersen@snm.ku.dk</a>	6130 5005
Peter Baloo Laurents	<a href="mailto:baloo@laurents.net">baloo@laurents.net</a>	3062 4542
Søren Rafn	<a href="mailto:srafn@me.com">srafn@me.com</a>	6089 9018
Inge Christensen (supp.)	<a href="mailto:ict@albertslund.dk">ict@albertslund.dk</a>	23626351
Katrine L. Moestrup (supp.)	<a href="mailto:kmoestrup@hotmail.com">kmoestrup@hotmail.com</a>	2812 5828

### Medlemsskab og adresseændring:

[kasserer@natur-vejleder.dk](mailto:kasserer@natur-vejleder.dk)

### Web og nyhedsbrev:

Thomas Brændgaard  
[webugle@natur-vejleder.dk](mailto:webugle@natur-vejleder.dk)



# Kære alle,

Velkommen til strategiens 2. år.

Arbejdet med at udforme en strategi er ikke en nem størrelse. I Naturvejledning Danmark tog det faktisk næsten halvandet år at få den udarbejdet og godkendt. Arbejdet inkluderede mange møder i bestyrelsen, en årskonference på Bornholm, flere møder og en stor konference hos Nordea-fonden. Og til sidst en generalforsamling. Alt sammen af en stor gruppe mennesker, der elsker at være sammen.

Men lige såvel som udarbejdningen kan tage tid, kan eksekveringen være lige så proportionelt kompleks. Så det var jo ganske paradoksalt, at strategien kun lige blev godkendt inden Danmark lukkede ned første gang. Da mange af handlingerne handlede om at samle folk, både i overført forstand og fysisk, blev processen med at sætte handling bag ordene noget besværliggjort.

I løbet af foråret holdt det derfor lidt hårdt og vi kom sent i gang. Men som ægte late bloomers arbejdede bestyrelsen, medarbejdere og en lang række naturvejledere igennem sensommeren og efteråret på at indhente noget af det tabte. Og arbejdet har i en vis forstand båret frugt. For i skrivende stund sidder jeg og kigger på et særdeles sundt overskud i foreningen, på en uddannelse der er sikret en fremtid, på et stort KribleKrable-projekt, der bruger en masse penge (og det er jo noget mærkeligt noget, men for at blive rig skal man bruge mange penge), på bevillingsskrivelse for yderligere en pæn bevilling og vi har nu lige godt 400 medlemmer. Alt i alt ikke så skidt en start på en ny strategi.

Så selv i en coronatid, hvor meget syntes svært, viste der sig en vej for Naturvejledning Danmark, godt hjulpet på vej af en strategi som styringsværktøj.

Den store indsigt, vi fik i udarbejdelsen af strategien og de mange refleksioner, vi har gjort os i løbet af 2020, vil vi gerne dele med jer. Vi har også inviteret en lang række af dine naturvejlederkolleger til at dele deres refleksioner om strategien og hvad den betyder ude hos dem. Alt dette kan du læse i denne udgave af NATURvejleder, hvor en række spændende artikler forhåbentlig kan give lidt inspiration til spændende projekter og tiltag, der kan være med til at styrke naturvejledningen og foreningen.

Og husk at I hjertens gerne må dele bladet 😊



Jakob Walløe Hansen  
Naturvejledning Danmark

Foreningens leder

God læselyst

**Jakob Walløe Hansen**  
Formand, Naturvejledning Danmark





Karina Demuth er journalist og forfatter til flere bøger om have og natur. Hun bor på Østerbro og i Gilleleje, deler sit liv med mand, datter, islandske heste og havens rådyr og krible-krable og er en del af uglekullet fra Hold 33.

# Mød din nye blad-kaptajn

Af Karina Demuth

NATURvejleders nye redaktør Karina Demuth er en erfaren journalist og bladsnedker. Den store faglighed hos alle hendes super dygtige uglekolleger gør, at hun går til opgaven med ydmyghed og respekt.

Da jeg i juleferien fik fingre i et helt bundt gamle numre af NATURvejleder, blev de læst til sidste side, og de er nu blevet til gemmeblade, fulde af tips, information og ideer - lige til at bruge i mit daglige arbejde. De fleste artikler, selv i fem år gamle blade, holder nemlig den dag i dag, og det er mere end man kan sige om de fleste artikler i andre blade og aviser. Det er derfor med ydmyghed og respekt, at jeg som ny redaktør påtager mig opgaven at bidrage til bladets fortsatte drift og udvikling.

Efter mange år som journalist og redaktør på magasiner som Alt om HAVEN og FORNY er det en gave at få lov at beskæftige mig med det fagområde, der optager mig allermest, nemlig formidling af naturen. En af mine største udfordringer med bladet bliver helt sikkert, at I alle sammen som læsere er specialister på hver jeres felt og derfor stiller store krav til faglighed og professionalisme. Det vil jeg gøre mit ypperste for at leve op til.

Som næste kaptajn på skuden har jeg fået den bedste sidemandsoplæring af bladets mangeårige redaktør Rikke Vesterlund, der i bogstaveligste forstand sætter sejl mod nye horisonter. Derudover har bladet allerede et stærkt team af vekslende temareaktører og skribenter, og jeg ser frem til at blive en del af en redaktion, hvor der er stolt tradition for at løfte i flok.

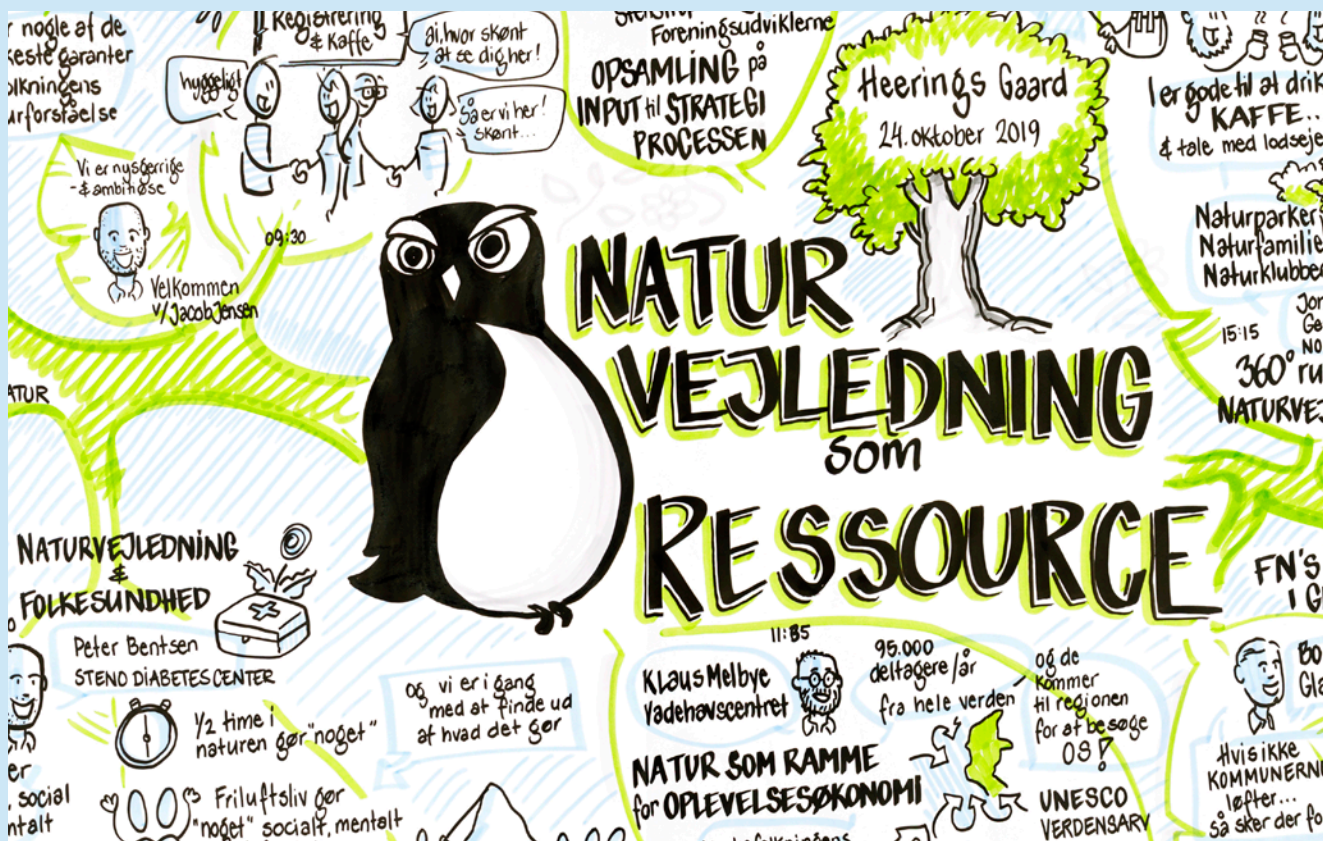
Tak fordi I har taget så godt imod mig.











Gravisi.dk

### Link

-se mere om foreningen og strategiplanen [her...](#)

### Indsatsmål

Som ovenfor nævnt fylder vores uddannelse en hel del i foreningens identitet. Men uddannelsen kan også være en vare, vi kan kapitalisere på. Med udgangspunktet i den store erfaring med afholdelse af kurser, som vi til sammen kan mønstre, er det oplagt at opbygge en uddannelsesplatform. Herfra vil en lang række attraktive kurser kunne udbydes og tiltrække kunder - og potentielle medlemmer.

Og lige præcis flere medlemmer skal der til for at vi omvendt kan sikre vores plads i fremtiden. Med reference til ovenfor, skal vores evne til at favne mange fagområder forstærkes og bruges til at yde indflydelse på relevante områder, såsom naturforvaltning og -politikker, undervisning og uddannelse mv. Med vores udtalte flair for at samarbejde med Gud og hver mand, kan vi på sigt gøre en stor forskel.

Partnerskaber skal derfor til. Og her tænker vi ikke kun på et samarbejde mellem eksempelvis Naturvejledning Danmark og COOP, men lige så meget mellem den lokale naturskole og købmanden på hjørnet. Hvis vi mestrer at bruge vores forcer som gode facilitatorer, vil naturvejledning blive et gen-

standsfelt for nye projekter med nye fag- og målgrupper og tilføre foreningen stor værdi.

En sådan stærk forening kan ingen komme uden om. En større gennemslagskraft vil medføre større frihed og bidrage til en bæredygtig fremtid for Naturvejledning Danmark.

I 2021 vil vi begynde at kunne rulle mere og mere ud, efterhånden som vi lærer af processen fra 2020, hvor vi nåede langt, end dog rigtig langt. Men der er langt endnu. Derfor beder vi jer læse strategien igennem. Den er heldigvis kort og koncis og ligger også på vores website. For hvis I tager fat i den, vil I hurtigt erfare, at den kun er noget værd, hvis vi dyrker vores værdier - og især fællesskabet. For bestyrelsen - foreningen - får brug for, at alle tager fat - på et oplyst grundlag. Og skulle der opstå behov for uddybelser, skal du endelig tage fat i den nærmeste bestyrelsesrepræsentant. Senest ved den næstkommende generalforsamling, håber vi at kunne præsentere jer for handleplanen for 2021 og derved lægge op til hvordan alle kan bidrage til næste skridt af udviklingen af Naturvejledning Danmark.





# STRATEGIPLAN 2025

## NATURVEJLEDNING DANMARK

Besluttet på Generalforsamling  
29. februar 2020

# FORORD

Her er Strategiplan 2025 for Naturvejledning Danmark.

Naturvejlederforeningen blev stiftet i 1992 for at skabe et samlingssted for de efterhånden mange naturvejledere, der havde gennemført naturvejlederuddannelsen. Mange år er gået siden og befolkningens kendskab til naturvejledning og det vigtige uglelogo er vokset støt. I mange år har "Naturvejlederordningen" fungeret i kraft af et tæt partnerskab mellem Friluftsrådet, Naturstyrelsen og Naturvejlederforeningen. Nu er ordningen ophørt og foreningen har overtaget ansvaret for at udvikle og videreføre naturvejlederuddannelsen – med et økonomisk bidrag fra Friluftsrådet i 2019-2021.

Medlemskredsen er blevet bredere, og foreningen er i færd med at løfte blikket fra en mere lukket forening til i højere grad at række ud til befolkningen og samarbejdspartnere. Som en attraktiv og mere professionelt drevet forening, der skaber en stærk sammenhæng om naturvejledning og naturformidling som ressource i Danmark.

I de senere år har foreningen engageret sig i større projekter som bidragsyder eller projektejer, og især har Krible Krable projektet med støtte fra Nordea-fonden skabt stor opmærksomhed, men også vores deltagelse i Vild Mad og det flerårige kommunikationsprojekt med støtte fra Friluftsrådet har skabt synlighed om naturvejledningen i Danmark. Med en fire-årig bevilling fra Novo Nordisk Fonden er vi nu i gang med at videreføre "Krible Krable – flere små forskere i naturen" i 2019-2022. For at understøtte disse projekter, forankre naturvejlederuddannelsen, kunne byde ind på nye projekter og i langt højere grad understøtte medlemsskaren, er vi så småt ved at etablere et fysisk sekretariat, i et kontorfællesskab med nationalparksekretariatet for Skjoldungernes Land ved Lejre.

Strategiplan 2025 sætter retningen for foreningens udvikling gennem fire udvalgte indsatsmål. Igennem det seneste år har vi inddraget medlemmerne i arbejdet med strategiplanen, bl.a. på Årskonferencen 2019 på Bornholm. I efteråret 2019 bidrog i alt 70 personer fra foreningen (bl.a. tovholdere fra netværk) og samarbejdspartnere med vigtige input til arbejdet gennem Heerings Gaard Konferencen "Naturvejledning som ressource", som Nordea-fonden var vært for. Vi vil gerne takke alle, som har bidraget til udformningen af Strategiplan 2025 og vi glæder os til at samarbejde bredt for at realisere planens ambitioner om markante forandringer i perioden frem til udgangen af 2025.

Strategiplan 2025 blev enstemmigt vedtaget på generalforsamlingen den 29. februar 2020, og i samme omgang blev det besluttet, at foreningens nye navn er: Naturvejledning Danmark.

På vegne af bestyrelsen  
Jakob Walløe Hansen, formand



# OM STRATEGIPLANEN

Strategiplan 2025 består af tre dele.

**Første del** beskriver foreningens formål, vision, værdier og mission. Formålet er givet af formålsparagraffen i foreningens vedtægter, men de tre næste dele har vi nu formuleret i fællesskab. Visionen udgør et attraktivt pejlemærke for alle medlemmer. Derudover har vi udvalgt tre værdiord, som vi mener gennemsyrrer vores handlinger og kendetegner os i alt hvad vi gør i naturvejledningen og som forening. Endelig beskriver missionen kortfattet, hvilket virke foreningen udfører for at understøtte formålet og visionen.

**Anden del** sætter retningen for foreningens udvikling i perioden 2020 – 2025 gennem fire udvalgte indsatsmål. Målsætningerne er konkretiseret med målbare angivelser af den forandring eller de resultater, foreningen ønsker opnået inden udgangen af 2025.

**Tredje del** er bestyrelsens forslag til en handleplan for 2020, der i det første år kan lede i retning af indfrielse af indsatsmålene. Ved udgangen af hvert kalenderår er det planen at udforme handleplan og budget for det følgende år og fremlægge materialet for generalforsamlingen. Handleplanen skal fungere som et dynamisk arbejdsredskab, hvor bestyrelsen håber at kunne inddrage ansatte, medlemmer, frivillige og eksterne samarbejdspartnere for at løse opgaverne.



# FØRSTE DEL

## FORENINGENS FORMÅL

I vedtægternes §2 fremgår formålsparagraffen.

Foreningens formål er at:

- Arbejde for at alle sikres muligheder for naturoplevelser og friluftsliv
- Fremme og opmuntre et højt kvalitetsniveau af naturvejledning og naturskolevirksomhed
- Udgøre et forum for kontakt mellem personer beskæftiget med naturvejledning og naturskolevirksomhed med henblik på spredning af erfaringer og information
- Følge og fremme udvikling af pædagogiske metoder inden for naturvejledning og naturskolevirksomhed

## VISION

Vi vil være de bedste i Danmark til at **formidle naturen**, så alle kan opleve, forstå og passe på den.

## VÆRDIER

**Engagement** skaber varige spor, når vi og deltagerne er nærværende, aktive og fordyber os

**Faglighed** kendetegner hele vores tilgang til viden, arbejdsmetoder og aktiviteter

**Fællesskab** giver os stærk samhørighed og vi byder aktivt nye med ind i vores kreds

## MISSION

Vi tager ansvar for, gennem lokal direkte naturvejledning i hele Danmark, at mere end en million mennesker årligt møder og forholder sig til naturen.

Vi skaber et stærkt fagligt fællesskab for aktører, der arbejder med naturvejledning. Det sker især gennem uddannelse, netværksgrupper, kommunikation, aktivitetsmaterialer og sociale arrangementer.

Vi arbejder igennem nationale og internationale partnerskaber for at naturvejledning anerkendes bredt som ressource.



# ANDEN DEL

## INDSATSMÅL FOR 2025

Vi vil arbejde med fire, ligeværdige indsatsmål, som skal være realiseret inden udgangen af 2025:

- Kompetenceudvikling
- Flere medlemmer
- Partnerskaber
- Stærk forening

### #1 KOMPETENCEUDVIKLING

Vi vil opbygge "Ugleakademiet" med relevante uddannelses tilbud med afsæt i vores kerneområde "naturvejledning" til medlemmer og ikke-medlemmer

- Vi viderefører den to-årige Naturvejlederuddannelse med et årligt hold for 24 udvalgte deltagere, der får ret til at bære uglelogoet
- Vi udbyder kurser og efteruddannelse for uddannede naturvejledere og andre medlemmer. Samlet set > 150 tilbud og mindst 1.500 deltagere i perioden
- Vi udbyder åbne kurser for en bred målgruppe, hvor kompetencer fra naturvejledning kan overføres og skabe værdi i andre kontekster. Samlet set > 500 tilbud og mindst 5.000 deltagere i perioden

### #2 FLERE MEDLEMMER

Vi vil skabe værdi for over 1.000 medlemmer, der samles om naturvejledning som ressource, for at stå stærkere som interesseorganisation og påvirke naturvejledningens rolle og udvikling i Danmark

- Vi skal fortsat skabe sammenhængskraft blandt den oprindelige kerne af naturvejledere (pt. ca. 370)
- Tilføje synlig og relevant værdi for ethvert medlem
- Sikre levende medlemsdemokrati og sammenhæng for alle medlemmer
- Udvikle målrettede tilbud for grupper af medlemmer med interessefællesskaber

### #3 PARTNERSKABER

Vi vil som forening indgå i partnerskaber, og inspirere vores medlemmer til partnerskaber, hvor "naturvejledning som ressource" skaber værdi indenfor andre fagområder og giver nye målgrupper et forhold til naturen. > 100 partnerskaber lokalt/regionalt og > 10 partnerskaber nationalt/internationalt i perioden

- Synliggøre mangfoldigheden i naturvejledning, så flere beslutningstagere får øje på vores fælles potentiale
- 2-3 nye fondsfinansierede projekter i Krible-Krable klassen
- Opbygge stærkere, struktureret og mere professionel samarbejdskultur der forbinder strategi og eksekvering

### #4 STÆRK FORENING

Vi vil skabe en robust forening, hvor frivillige og lønnede kræfter sikrer en levedygtig, kompetent og slagkraftig organisation med en høj integritet og frihed

- Langt stærkere, kontinuerlig og sammenhængende kommunikation både internt og eksternt
- Opbygge sekretariat med sekretariatsleder og medarbejdere, der understøtter foreningens virke effektivt og demokratisk, og i den takt, økonomien rækker
- Nye kontinuerlige nettoindtægter fra forskellige kilder.  
> 4 mio. kr. i perioden

# TREDJE DEL

## HANDLEPLAN

Bestyrelsen fastsætter årlige handleplaner for at forfølge indfrielsen af de fire indsatsmål.

## Bestyrelsens Handleplan for 2020

---

### #1 KOMPETENCEUDVIKLING

**Vi vil opbygge "Ugleakademiet" med relevante uddannelsestilbud med afsæt i vores kerneområde "naturvejledning" til medlemmer og ikke-medlemmer**

- 1.1 Skaffe medfinansiering til hold 34 og/eller ved øget deltagerbetaling bidrage til, at arbejdsgivere er villige til at investere, så der er mindst 24 kvalificerede kandidater 31.12.2020
  - 1.2 Opstille idekatalog over konkrete målgrupper og kursusindhold, gennemføre afgrænset markeds-/brugerundersøgelse og opstille konkret, prioriteret 3-årig forretningsplan med analyser for ny kursusvirksomhed i Naturvejledning Danmark
  - 1.3 Opbygge grafisk identitet, kernefortælling og markedsføringsplan for "Ugleakademiet"
  - 1.4 Udbyde og gennemføre mindst 25 tilbud med mindst 250 deltagere i "Ugleakademiets" regi, der bidrager med mindst 50.000 kr. i nettoindtægter til sekretariatets drift i 2020
- 

### #2 FLERE MEDLEMMER

**Vi vil skabe værdi for over 1.000 medlemmer, der samles om naturvejledning som ressource, for at stå stærkere som interesseorganisation og påvirke naturvejledningens rolle og udvikling i Danmark**

- 2.1 Udarbejde oversigt over konkrete medlemstilbud, som nuværende og nye medlemmer kan forvente at opleve i Naturvejledning Danmark, kommunikere disse tydeligt til medlemmerne og sikre at tilbuddene er tilgængelige
  - 2.2 Kontakte alle uddannede naturvejledere, som ikke allerede er medlem af foreningen, og personligt opfordre dem til at melde sig ind
  - 2.3 Gennemføre medlemshvervningskampagne for at få 30-50 nye medlemmer og sikre, at de modtages vel og guides hen til medlemstilbud (fx relevante faglige netværk)
  - 2.4 Tage initiativ til en faglig konferencedag, hvor naturvejledere og deres arbejdsgivere får input om succes-historier, samfundstendenser og inspiration til styrkelse af naturvejledningen "hjemme"
-



## #3 PARTNERSKABER

**Vi vil som forening indgå i partnerskaber, og inspirere vores medlemmer til partnerskaber, hvor "naturvejledning som ressource" skaber værdi indenfor andre fagområder og giver nye målgrupper et forhold til naturen. > 100 partnerskaber lokalt/regionalt og > 10 partnerskaber nationalt/internationalt i perioden**

- 3.1 Udvikle en partnerskabsstrategi og redskaber, der kan benyttes i forbindelse med afdækning og udvikling af foreningens partnerskaber (dialog med, udvælgelse af, aftaleindgåelse med og gensidig kapacitetsudvikling) og tilpasset som inspirationsmodel for lokale partnerskaber
- 3.2 Opstille dynamisk idekatalog over værdiskabende temaer og potentielle målgrupper, der kan inspirere til nye partnerskaber i hele landet, hvor "naturvejledning som ressource" synliggøres
- 3.3 Udvikle og skitsebeskrive 2-4 projektideer samt indlede dialog med udvalgte fonde og samarbejdspartnere med henblik på at fremsende officiel ansøgning med projektbeskrivelse inden udgangen af 2020
- 3.4 Beskrive og implementere ny og mere professionel samarbejdsmodel omkring partnerskaber, med tydelig rollefordeling mellem lønnede og frivillige medarbejdere/bestyrelse samt eksterne aktører

## #4 STÆRK FORENING

**Vi vil skabe en robust forening, hvor frivillige og lønnede kræfter sikrer en levedygtig, kompetent og slagkraftig organisation med en høj integritet og frihed**

- 4.1 Udarbejdelse af 3-årig køreplan for opbygning af sekretariat (med kompetencebeskrivelser og praktiske løsninger), der kan eksekveres efter i den takt, økonomien tillader det
- 4.2 Optimere nuværende IT-løsninger og arbejdsprocesser på kort sigt, og beskrive ønskede fremtidige løsninger/tilpasninger, som derefter søges finansieret direkte eller indirekte igennem eksternt finansierede projekter
- 4.3 Ny grafisk identitet implementeres og hjemmeside, nyhedsbrev og andre kommunikationsplatforme opdateres og optimeres uden større investeringer. Køreplan for en ny sammenhængende intern og ekstern kommunikationsstrategi beskrives og ekstern finansiering forsøges fremskaffet
- 4.4 Fastholde og tiltrække i alt 5 annoncører i NATURvejleder/hjemmeside/nyhedsbrev/ udgivelser og udvikle 3-årig forretningsplan for stigende annonceindtægter



# Naturvejledning anno 2021

For mere end 30 år siden var jeg på cykeltur med kæresten på Bornholm. På campingpladsen havde vi fundet en infofolder med et logo med sådan en turkis ugle på. Her stod, at man kunne komme på en guidet aftentur på Hammershus og få mere at vide om natur og kultur.



Af Signe Nepper Larsen,  
vicedirektør i Naturstyrelsen

Det skulle vi selvfølgelig opleve, og vi troppede op sammen med andre nysgerrige. Det blev en forrygende oplevelse med en ægte naturvejleder, der begejstret formidlede om Hammershus' særlige historie, om flagermus og munkeplanter og alt muligt andet. Det var første gang, jeg stødte på en naturvej-

leder i Danmark, og det gjorde en forskel at have en guide – vi havde som nok selv fundet frem til Hammershus, men den levende fortælling med anekdoter og fakta står stadig stærkt i min erindring.

Vi spoler så frem til foråret 2020. Jeg sidder på hjemmekontoret under nedlukningen med spændt forventning, for lige om lidt har vi premiere på Naturstyrelsens nyeste formidlingstiltag – Vores natur LIVE fra Avnø på Sydsjælland. Mon de har signal, mon lyden bliver god, mon der er andre end mig, der kigger med?

Det var godt nok ikke mig selv, der oplevede Avnø live, som da jeg gik rundt ved Hammershus. Men til gengæld kunne jeg sidde og se slow tv med forårssol og fuglefløjt, igen med en godt fortællende naturvejleder (vores egen Marie Roland), og hvor de digitale land-



vindinger gjorde det muligt for mange at få naturen ind i stuen.

Der er ingen tvivl om, at behovet og efterspørgslen på naturvejledning ændrer sig i disse år, og 2020 satte en tyk strek under den udvikling. Langt de fleste danskere skal ikke længere lokkes ud i naturen. De tripper faktisk for at komme derud og har også store forventninger til, hvad de gerne vil opleve og informeres om, når de er derude. Det oplevede vi i høj grad i 2020, hvor naturen blev (og stadig er) et tiltrængt helle i en krævende periode med Coronanedlukning, fjernundervisning og hjemmearbejde fra spisebordet - en situation som her i 2021 stadig præger vores dagligdag og ikke mindst vores trang til oplevelser i weekender og ferier.

Den store opmærksomhed om naturoplevelser, som vi nu har set i en betydelig større og bredere del af befolkningen, stiller nye krav til naturvejledningen eller - måske mere præcist - formidlingen af naturen. Og det kalder på en guide, enten i form af et rigtigt levende menneske, der tager de nye i naturen ved hånden, eller en digital guide. For nogen ligger naturen lige uden for have-lågen, for andre er det nødvendigt at transportere sig et stykke vej. Men det interessante er, at mange ikke rigtig ved, at det er muligt at få naturoplevelser lige

i nærheden af, hvor de bor, eller hvor de har sommerhus osv. Jeg har selv den store fornøjelse en gang om året at være turløder på det landsdækkende arrangement De Vilde Blomsters Dag, som foregår i hele Norden en søndag i juni. Her guider jeg folk og fæ rundt for at se botaniske lokaliteter, ofte på min fødeegn i det østfynske, hvor jeg genbesøger gamle yndlingslokaliteter og bistår deltagerne med at finde ud af, hvad det er for en vild urt, der vokser i mosen, på stranden eller i skoven. På hver eneste tur har jeg gennem årene hørt de lokale fynboer sige: Hold da helt op [Ååårh, håll' da' hel' ååp], vi vidste slet ikke, der var sådan noget spændende natur her, tæt på hvor vi bor. Og vi kan jo bare tage ud i den helt gratis, men kan du ikke lige give os et tip til, hvad vi skal besøge næste søndag?

For at imødekomme det stigende behov med "hvor skal vi tage hen næste søndag?" er det vigtigt at kunne tilbyde lettilgængelige og inspirerende digitale kataloger over steder og seværdigheder, så folk nemt kan tage på opdagelse i vores fælles natur over hele landet på egen hånd.

Derfor satte 2020 også ekstra store krav til formidlingskreativiteten hos os i Naturstyrelsen, både for at inspirere folk til at komme ud i naturen og for at få

**Link**  
-se mere om  
Vores natur  
[her...](#)



folk til at sprede sig i naturen og ikke kun samle sig ved statsejede topattraktioner som Møns Klint eller i Jægersborg Dyrehave. For at få folks øjne op for de mindre kendte naturperler har vi f.eks. med hjælp fra vores 16 lokale enheder samlet 100 forslag til vandreture i de statslige naturområder i en lettilgængelig guide på vores hjemmeside som en del af partnerskabet Vores Natur. Knap 90.000 unikke besøgende har været inde og tjekke forslagene ud, foruden de mange besøg på Udinaturen.dk og vores digitale guider til over 200 statslige naturområder, der rundede 1 mio. unikke besøgende i 2020.

Herudover sætter de mange nye brugere af naturen nye krav til os som formidlere. Hvor målgruppen tidligere primært var folk, der på forhånd var interesserede i naturen og selv opsøgte naturvejledning, er der i dag mange forskellige og nye brugergrupper. Det kræver en anden og mere differentieret type formidling – der både tager højde for brugere, der ikke nødvendigvis ved, hvordan man gebærder sig i en indhegning med græssende dyr, og brugeren, der gerne vil vide, hvilke urter, sommerfugle og fugle, selvsamme græsning giver gode muligheder for.

I disse år fylder det øgede politiske fokus på biodiversitet mere og mere i Naturstyrelsens forvaltning af de statslige naturområder, og vi står i 2021 over for en stor og spændende opgave med mere urørt skov og en række nye nationalparker på statens arealer. Her har vi en vigtig opgave med at fortælle danskerne hvor og hvordan, de bedst kan opleve en ny og vildere natur.

Derfor er vi også glade for, at mange af vores egne naturformidlere i styrelsen har gennemgået naturvejlederuddannelsen og er godt gearet til de mange nye opgaver de kommende år. Her er det altafgørende at kunne mestre formidling på flere forskellige platforme, hvor de digitale indsatser kommer til at fylde mere og mere. Det store potentiale der ligger her, så vi i stor stil i det forgangne år, hvor partnerskabet Vores Natur med DR, Friluftsrådet og Danske Naturhistoriske Museer gav os et stort talerør. Det mundede blandt andet ud i over 250 indslag om natur på P4, en hel uges P3-liveradio fra Livø i Limfjorden, over 23.217 indsendte billeder til vores fotokonkurrence og en imponerende naturserie ”Vilde vidunderlige Danmark” i bedste sendetid, der har bragt os helt tæt på den danske natur.

Vores Natur  
voresnatur.dk







Ingen havde forestillet sig en global pandemi, så alle de fysiske arrangementer i hele landet under Vores Natur, blev i stor stil aflyst. Her skulle der igen tænkes ud af boksen, og et af alternativerne blev livestreaming via Facebook fra fem forskellige naturtyper med biolog og tv-vært Line Friis, hvor der var mulighed for at stille spørgsmål hjemmefra undervejs. Vi kom godt rundt både til klithederne i Thy, sydsjællandske strandenge eller græsset skov i Jægersborg Dyrehave, hvor Line Friis sammen med vores egne naturvejledere viste rundt i naturen. Udsendelserne har samlet set haft næsten 150.000 visninger. Intet slår den ægte vare, men vi fik virkelig god respons på livestreamingerne, og det er klart et format, vi gerne vil dyrke mere fremadrettet.

Mens 2020 desværre ikke blev arrangementernes år, så har det virkelig understreget potentialet i digital formidling. På den måde kan vi også bringe naturen ind i stuen til alle, også til de særligt udsatte, der på grund af kroniske sygdomme eller alderdom ikke selv kan begive sig derud.

Vi vil også gerne fremadrettet samarbejde med andre dygtige naturformidlere om at få de gode budskaber ud

over rampen. Dette sker allerede i praksis mange steder; i naturpark-/nationalparksamarbejde, i større projekter/partnerskaber og også gerne i forbindelse med indsatser overfor særlige målgrupper, hvor naturformidling er en del af indsatsen.

Lad os slutte, hvor vi begyndte. Langt de fleste danskere bor i eller omkring byerne og vil rigtig gerne ud i naturen. Coronakrisen har åbnet en dør for mange nye brugere, og den åbning har vi til opgave at fastholde med begejstret formidling til alle om vores fælles natur. Sideløbende vil naturen på statens arealer ændre sig i løbet af de næste mange år. Den vil blive vildere og vil i højere grad udvikle sig dynamisk med mere krat, flere våde områder og mange steder græssende dyr bag hegn. Nye brugere og en ny og mere urørt natur kræver klar og målrettet formidling, der både skal tage folk i hånden og inspirere til at tage på opdagelse på egen hånd.

Der er meget godt at bygge videre på. I første omgang inviterer vi alle danskere ud i foråret til en række arrangementer under Vores Natur.

Følg med på [voresnatur.dk](https://voresnatur.dk)







*Krible Krable på Danmarks Læringsfestival med Uglen helt i front.*

# Synergi mellem projekt og forening



*Af Kari Hald  
Naturvejleder og projektleder  
Krible Krable – flere små forskere i naturen*

Krible Krable er Naturvejledning Danmarks projekt og med det har vi mulighed for at vise omverdenen, at vi kan afvikle store komplekse projekter. Derfor skal der hele tiden tænkes i synergi mellem projektets mål, foreningens udvikling samt ikke mindst medlemmernes ønsker. Denne synergi tænkes ind i flere af projektets forskellige aktiviteter.

## What's in it for me

Vi indbygger medlemsfordele i Krible Krable projektet. Kursuspuljen kan kun søges af medlemmer. Da foreningen

også har medlemmer der (endnu) ikke er uddannet naturvejledere, har vi sat det som en forudsætning at hvis man ikke har uddannelsen, skal man kunne dokumentere tilsvarende kompetencer.

Videndeling og kurser der udbydes i projektet, er for det meste kun for medlemmer. Og nogle produkter er kun til rådighed for medlemmer. For eksempel t-shirts, kampagnemateriale og gadgets. Og i 2021 vil medlemmer også få adgang til frikøbte illustrationer af Krible Krable dyr. På denne måde sikrer vi, at projektet kommer foreningens medlemmer til gode, og der er eksempler på, at denne tilgang har skaffet nye medlemmer til foreningen.

## De bedste til naturformidling

Vi planlægger indholdet af videndeling og kurser med det mål at gøre jer til



endnu bedre naturvejledere. Ud over projektets faglige emner, vælger vi temaer der er aktuelle og relevante: Den store kursuspulje i projektet har givet anledning til at arrangere et forløb om at blive bedre til at planlægge og afholde kurser. Corona-udfordringer har inspireret os til at udbyde kursus i at lave simpel naturformidling på video. Projektets gode økonomi gør det muligt at inddrage eksterne konsulenter og undervisere, så vi kan få inspiration og nye vinkler på. Når kvaliteten opbygges på denne måde, er der potentiale for at kurserne sidenhen også udbydes for ikke medlemmer imod betaling.

### At sætte værdi på vores arbejde

Vi bliver stadig bedre til at udlicitere opgaver i projektet til naturvejledere. For eksempel inddrager vi jer til at udvikle ideer eller til at skrive og udforme inspirationsmateriale. Det kan også være oplæg ved events og konferencer. Heldigvis er der midler til at honorere jeres arbejde som fortjent. Vi forsøger at involvere flere forskellige naturvejledere rundt omkring i landet. Både selvstændige og ansatte. På den måde kommer projektets midler medlemmerne til gode. Projektet bliver bedre med ideerne fra mange kreative, dygtige naturvejledere.

### Den troværdige samarbejdspartner

Når vi indgår i samarbejde med andre aktører, er vi bevidste om, at vi med Krible Krable projektet skal være et godt eksempel. Et eksempel som viser at Naturvejledning Danmark og landets dygtige naturvejledere er relevante og tro-

værdige samarbejdspartnere, når det handler om at formidle naturen. Sammen med Center for Børn og Natur samt Friluftsrådet udbyder vi konferencen Vores Natur Kalder med Uglen som hovedafsender og Krible Krable emner på oplæggene. Med DR Skole udvikler vi nyt undervisningsmateriale. Vi har andre gode samarbejdsflader med ASTRA, Grønne Spirer og Grøn Skole. På den måde bliver Naturvejledning Danmark synlig i et stærkt netværk af grønne organisationer.

### De tre S'er: Synlighed, synlighed og synlighed

I det hele taget handler det om at skabe synlighed. Man skal kunne få øje på de produkter der udvikles og uddeles i projektet, både ved events, i pressen og på sociale medier. Det skal være synligt at det er naturvejledere, der har udviklet materialet. Det skal være synligt at Naturvejledning Danmark er basen for at alle disse tiltag bliver realiseret.

### Flere projekter i foreningen

Foreningen har brug for flere projekter i fremtiden. Dels for at kunne sikre bemanning af sekretariatet, dels for at skabe synlighed omkring naturvejlederes særlige kompetencer og dermed naturvejlederuddannelsens relevans. Novo Nordisk Fonden følger Krible Krable projektet fra sidelinjen; vi skal bevise overfor fonden, at de får resultater for de midler, de har bevilget. Med gode resultater opbygger vi troværdighed som et vigtigt fundament når foreningen udvikler nye projekter og fondsansøgninger. □

*10 naturvejledere i Oslo til Forskerfrø Konference..*







Foto: Sasha Hegelund, Statens Naturhistoriske Museum



# VILD MAD er for os alle



Af Mia Lindegaard Pedersen,  
Naturvejleder, Statens Natur-  
historiske Museum

Selvom selve titlen som VILD MAD Formidler indtil videre, er forbeholdt en forholdsvis lille skare, så er VILD MAD for hele foreningen. VILD MAD er nemlig partnerskaber, synlighed, kompetenceudvikling og konsolidering af foreningen til gavn for os alle sammen.

I VILD MAD Projektet har vi som forening siden 2015 sammen med en bred skare af mange andre personer og organisationer – fra kokke og sankere til akademikere og designere – puljet al vo-

res viden og kundskaber i processen om at opbygge en ambitiøs ressource til alle der er interesserede i vild mad.

Som landsdækkende forening med naturvejledere i alle hjørner af kongeriget med et særligt kendskab til den lokale natur og en god forankring i lokalsamfundet, har vi haft masser at byde ind med, - men også lige så meget at vinde i samarbejdet.

### Synlighed lokalt, nationalt og internationalt

VILD MAD er et projekt med spillere og en bane der rækker andre steder hen, end hvor vi som naturvejledere måske oftest slår vores folder. Projektet dækker spændet fra det helt jordnære med en urt og en sanker, til det mere højtflyvende med Michelin-kokke og hvide duge.



VILD MAD er i regi af [MAD](#) og med [noma](#) og René Redzepi som byline, et projekt der vækker genklang både nationalt og internationalt. Og med det følger en synlighed og en opmærksomhed som det er svært at hamle op med som enkeltstående naturvejleder, som naturcenter eller sågar som forening af danske naturvejledere.

Gennem VILD MAD når Naturvejledning Danmark ud til nye målgrupper, vi får nye kunder i vores butik og nye muligheder for samarbejde og partnerskaber.

### Åbne døre til nye partnerskaber og samarbejder

VILD MAD har banet vejen for store og små samarbejder, partnerskaber og joint ventures. Alt fra lokale partnerskaber mellem naturvejledere og kokke, til kommunale samarbejder med fysiske anlæg og landsdækkende indsatser som Havhaver der flere steder er i samarbejde med naturvejledere. Igennem VO-RES NATUR Projektet hvor VILD MAD er et af fyrtårnene, arbejder vi pt. sammen med Danmarks Jægerforbund, Landsforeningen Praktisk Økologi, De Naturhistoriske Museer i Danmark og Cykling Uden Alder. Hvert samarbejde, partnerskab eller fælles event er med til at øge kendskabet til Naturvejledning Danmark og de enkelte naturvejledere i hele landet. Det åbner nye døre til fremtidige samarbejder og inviterer nye målgrupper ind.

## VILD MAD

- > 3.800 følgere på [Facebook](#)
- > 12.500 følgere på [Instagram](#)
- > 90.000 downloads af [VILD MAD appen](#)
- > 45.000 aktive brugere af appen
- > 165.000 besøgende på [Vild Mad hjemmesiden](#)

### Vild Mad

Opkvalificeringen har givet mig et kompetenceløft der har smittet af på mit daglige arbejde, og der har generelt været stor interesse for de tilbud som Vild Mad har affødt her.

*Camilla Lindberg,*  
VILD MAD Formidler

Opkvalificeringen har betydet vildt meget fordi det er så givende og fedt at arbejde med vild mad - det har simpelthen styrket min arbejdsbegejstring, at kunne få lov til at nørde med det emne.

*Rikke Kaas Molin,*  
VILD MAD Formidler

Jeg indledte for 2 år siden et partnerskab med en etableret bålmadskok, og har fået mange opgaver den vej i det samarbejde. Og så kommer der løbende efterspørgsler på VILD MAD arrangementer gennem VILD MAD.

*Kristoffer Schou,*  
VILD MAD Formidler

VILD MAD har givet et godt boost til at formidle til mange målgrupper og alle er begejstrede for at blive lukket ind i den verden, og for at SMAGE på de vilde planter og blive guidet af en ekspert. Det gør folk trygge, for de ved godt at der er giftige vilde planter og især svampe som de skal holde sig fra.

Men at åbne for et vindue ind til at eksperimenterer med smagene fra de trygge vilde planter, det gør virkelig noget ved folk.

Jeg har udviklet sankeruter i Møn Biosfære, som guider dem ud på egen hånd med meget let genkendelige arter, som så kan give dem mod på at blive klogere på emnet.

Jeg henviser til VILD MAD appen og hjemmesiden samtidig og har lavet en [underside på kommunens hjemmeside](#).

*Susanne Rosenild,*  
VILD MAD Formidler

Vi lavede en rute med lyd og sankesteder i Stege skov i Vores Natur, som vi så lagde på turen "VILD MAD i Stege". Så folk kan downloade ruten eller på stedet og gå ruten og få oplæst en lydfil automatisk. Det kommer tæt på et plukkeskud.

*Susanne Rosenild,*  
VILD MAD Formidler



Havtorn

# VILD MAD

## Jordbassinerne

### HVORDAN KOMMER JEG I GANG?

Ved at forberede dig godt, så er du sikker på hvad der er spiseligt og hvordan du plukker med omtanke for naturens kredsløb og den næste sanker.

På hjemmesiden [vildmad.dk](http://vildmad.dk) under afsnittet "viden" kan du orientere dig om sankeregler og de spiselige arter og deres anvendelse. Får du mistanke om at du har spist noget giftigt så ring til giftlinjen 82 12 12 12.

På hjemmesiden [vordingborg.dk/vildmad](http://vordingborg.dk/vildmad) kan du læse mere.



Kom i gang med at finde din spiselige art ved at bruge App'en VILD MAD

### SANKERUTER 5 STEDER I MØN UNESCO BIOSFÆREOMRÅDET

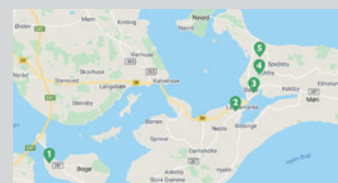
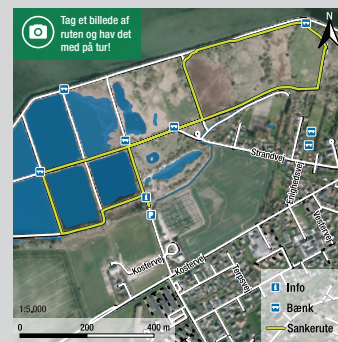
At indsamle vilde spiselige arter kaldes også for at "sanke". Vilde planter, svampe, dyr og tang er langt tilbage i tiden blevet spist af mennesker som kendte til arternes levesteder og de bedste sanketidspunkter på året.

I dag ønsker mange mennesker igen at skaffe sig viden om, hvilke af naturens arter der trygt kan indsamles og spises, og hvor de vokser.

Sankeruterne på strandengen ved Farø, Jordbassinerne ved Lendemarke, Stege Skov, Udby Skov og Hegnede Skov giver dig mulighed for at komme i gang. Ruterne fører dig rundt til voksestederne, hvor du kan sanke de spiselige arter på deres høsttidspunkt. *God fornøjelse!*

Her er eksempler på spiselige arter du kan finde ved Jordbassinerne i Lendemarke.

- Havtorn
- Almindelig hylde
- Rynket rose (hyben)
- Brombær



1. **STRANDENGEN VED FARØ** ved det nye rekreative område overfor Cafe Farø Våd. GPS/adresse: 54°56'10.9"N 12°00'04.4"E
2. **JORDBASSINERNE** ved sten fra p-pladsen efter Kostervej 24, 4780 Stege. GPS/adresse: 54°58'46.6"N 12°15'55.5"E
3. **STEGE SKOV** ved p-plads ved indgang fra Kobbelvej/Pilevej, 4780 Stege. GPS/adresse: 54°59'41.4"N 12°17'28.9"E
4. **UDBY SKOV** ved Mosehøldgård shelterplads fra Trehøjvej, 4780 Stege. GPS/adresse: 55°00'30.3"N 12°17'57.4"E
5. **HEGNEDE SKOV** ved P-plads i den nordlige del af Toftvej, 4780 Stege. GPS/adresse: 55°01'24.6"N 12°18'00.1"E



Udgiver: Vordingborg Kommune. Layout: Forsgaard Design. Støttet med midler fra Friluftsrådet



filer til flere  
til Sommer  
på [Travel Tales](#) som  
e og Udby".  
en hjemmefra  
n derude og  
atisk når de  
ted på ruten.  
**Vild,**  
**idler**

I Ishøj har vi bragt emnet  
"Sankevenlig beplantning" ind i den samlede  
beplantningsplan for mere en 1000 meter støjvold, så nu er der  
allerede folk der på egen hånd sanker og naturcenteret vil bruge  
støjvolden som formidlingsrum - også ift. Vild Mad.  
I samarbejde mellem naturcenteret og besøgsstedet Bredekærgård  
er der etableret en 400m<sup>2</sup> "Vores Vilde Have" som dels indeholder  
inspiration til at gøre den hjemlige have mere biodiversitet-lækker  
og dels indeholder eksempler på sankevenlig beplantning  
(urter, buske, træer mv.).

Dertil kommer at der i år skal etableres en Vild Mad base  
- et bålhus med mulighed for at låne Vild Mad-grejkkasser, luftfoto med  
markeringer af hvor der kan sankes udvalgte planter samt  
inspiration til opskrifter med Vild Mad.

Så JA, Vild mad giver både synlighed, kompetenceløft,  
partnerskaber og netværk.

*Mads Ellegaard Larsen,*  
**VILD MAD Formidler**

VILD MAD har givet et super potentiale  
til formidling om de vilde spiselige planter  
OG om bæredygtig sankning og forståelse  
for naturens bæreevne.

Det at jeg fik VILD MAD Formidler opkvalificeringen  
har fx betydet et positivt boost for mig i min egen  
turistvirksomhed [Naturguide Møn](#).

Her har jeg udviklet et tema som hedder  
"Det spiselige Møn".

Rest efter mine mørketure i naturen i Dark Sky Park er  
guidning i de vilde spiselige planter mit mest  
eftertragtede forløb for private men også for  
køkkenpersonale i de lokale restauranter, som  
inspiration til at tilføje menuerne flere vilde råvarer og  
vide hvor de selv kan plukke dem i nærområdet.

*Susanne Rosenild,*  
**VILD MAD Formidler**

Jeg bruger ofte vild mad som  
snigende vinkel når jeg er på tur.  
Det fanger både børn og voksne, og pædagogisk  
er det en fin krog at have i folk på en  
naturtur; at vi kan snakke om det de har bedt mig  
undervise i/fortælle om, men turen er  
toppet op med det vi finder som kan spises  
- det er sjovt nok altid dét de gerne vil vide  
mere om. Og det er de vækster jeg fortæller om,  
som de samler op og bærer med,  
for at huske dem.

*Rikke Kaas Molin,*  
**VILD MAD Formidler**



Foto: Sasha Hegelund, Statens Naturhistoriske Museum



### Kompetenceudvikling – som ringe i vandet

Rigtig mange naturvejledere arbejder med vild mad i den ene eller den anden grad, men i VILD MAD Projektet er der åbnet op for andre og måske nye vinkler gennem samarbejdet med professionelle kokke, sankere, MAD og andre i madverdenen. For de 50 VILD MAD Formidlere har det betydet et mærkbart kompetenceløft der er direkte anvendeligt i den daglige naturvejledergerning. – Men den nye viden og færdigheder som VILD MAD Formidlerne har tilegnet sig, er ikke kun forbeholdt dem, men smitter også af ind i foreningen til andre interesserede naturvejlederkolleger, både gennem VILD MAD ressourcerne i app, web og undervisningsmaterialer, vidensdeling i netværksregi og direkte implementering ude på natur-skoler og naturcentre med ansatte VILD MAD Formidlere.

Vild Mad har fra starten af været noget der åbnede døren til samarbejder bl.a. med den lokale DN afdeling, med bibliotekerne og med ungemiljøet (klubmiljø), hvor de unge er virkelig interesserede. Men i det hele taget har Vild Mad været en succes, alle steder jeg har kommet med det!

*Karen Stevnbak Andersen,  
VILD MAD Formidler*

### Hvor er vi på vej hen?

VILD MAD kører pt. på bevilling nr. 2. Nogle af de ting der sker her, er bl.a. en større opgradering af appen og appens funktioner, etablering af VILD MAD sankespor og en yderligere opkvalificering af de 50 VILD MAD Formidlere. VORES NATUR fortsætter i 2021 så der kommer også mere VILD MAD den vej rundt i år.

Drømme for fremtiden kredser bl.a. om at integrere VILD MAD i Naturakademiets kursusudbud så alle interesserede Naturvejledere kan dykke ned i VILD MAD universet, samt udvide korpset af VILD MAD Formidlere. □



# Naturakademiet - vi uddanner i naturen!



Naturvejlederuddannelsen og foreningens kurser generelt bærer et kvalitetsstempel – både i forhold til faglighed og kvalitet samt i forhold til netværksmulighederne der følger med.

I artiklen her kan du læse mere om hvordan foreningens uddannelse og kursusvirksomhed er med til at løfte Strategiplan 2025 – og hvordan du kan bidrage.

Naturvejlederforeningen blev stiftet i 1992 for at skabe et samlingssted for de efterhånden mange naturvejledere, der på det tidspunkt havde gennemført naturvejlederuddannelsen.

I mange år var naturvejlederuddannelsen forbeholdt de personer, der allerede havde ansættelser som naturvejledere. Og havde man interesse i at arbejde med naturformidling, har man gennem årene gået forgæves efter

korte kurser, som omhandlede formidlingsteknik, fordybelse i særlige formidlingstemaer og indsatser overfor særlige målgrupper.

Medlemskredsen i foreningen er blevet bredere, og foreningen er i færd med at løfte blikket fra en lidt lukket forening til i højere grad at række ud til befolkningen, andre naturformidlere og samarbejdspartnere. Som en attraktiv og mere professionelt drevet forening, der skaber en stærk sammenhæng om naturvejledning og naturformidling som ressource i Danmark.

I Strategiplan 2025 for Naturvejledning Danmark, er visionen at 'Vi vil være de bedste i Danmark til at formidle naturen, så alle kan opleve, forstå og passe på den.'

Det vil vi opnå gennem arbejdet med fire ligeværdige indsatsmål:

- #1 Kompetenceudvikling
- #2 Flere medlemmer
- #3 Partnerskaber
- #4 Stærk forening

*Af Uddannelsesudvalget  
Naturvejledning Danmark*





Under #1 Kompetenceudvikling er det en ambition at opbygge et kursusakademi med relevante efteruddannelsetilbud. Disse med afsæt i vores kerneområde ”naturvejledning” til både medlemmer og ikke-medlemmer af foreningen:

- Vi vil udbyde åbne kurser for en bred målgruppe, hvor kompetencer fra naturvejledning kan overføres og skabe værdi i andre kontekster. Samlet set > 500 tilbud og mindst 5.000 deltagere i perioden 2020-25.
- Vi vil udbyde kurser og efteruddannelse for uddannede naturvejledere og andre medlemmer. Samlet set > 150 tilbud og mindst 1.500 deltagere i perioden 2020-25.
- Vi vil videreføre den to-årige Naturvejlederuddannelse med et årligt hold for 24 udvalgte deltagere, der får ret til at bære uglelogoet.

Formålet er gennem kursusaktivitet at bringe naturen tættere på langt flere danskere.

Naturakademiet skal være Naturvejledning Danmarks kursuscenter, hvor bl.a. naturvejledere, lærere, pædagoger,

sundhedspersonale, naturmedarbejdere, konsulenter og ikke mindst mange frivillige formidlere i foreningerne kan tage kurser, der med høj faglighed og med høj grad af praktisk anvendelighed og forankring, kan opnå nye og dybere kompetencer indenfor brugen af naturen i forskellige samfundsmæssige dagsordener. Her vil fagligheder og kompetencer mødes på tværs med ønsket om at formidle natur, kultur, læring og sundhed i naturen.

#### **Hvor er vi nu og hvor vil vi hen?**

Vi er startet i det små med en lille vifte af kurser, men det er ambitionen, at kursusaktiviteten skal vokse og vækste og i fremtiden drømmer vi om:

- En digitalt baseret platform med kursus katalog, kalender, betalingsmodul, håndtering af tilmeldinger og kursusevalueringer.
- Et kursussekretariat med en medarbejder, der har ansvar for kursusadministrationen, økonomi, markedsføring samt kommunikation med kursister, kursusledere, oplægsholdere og kursussteder.
- Et kursuslederkollegie der samler en



lang række naturvejledere og andre dygtige fagfolk, der tilrettelægger og gennemfører kurserne flere steder i landet.

- Kompetenceudvikling blandt kursusledere og sikring af kursus kvalitet: Dette skal ske ved at efteruddanne de tilknyttede kursusledere indenfor bl.a. kursusledelse og voksenpædagogik, dels ved at sørge for, at kursister evaluerer (elektronisk) kurserne, som danner grundlag for den videre kvalitetssikring af kursusvirksomheden.
- Den langsigtede ambition er, at Naturakademiet også kan tilbyde konsulenttjenester til bl.a. kommuner, institutioner og geografisk afgrænsede naturområder som fx Naturparker og Nationalparker som gerne vil have hjælp til udarbejdelse af nye formidlingsplaner og forretningsudvikling.

Uddannelse og kursusvirksomhed støtter ud over kompetenceudviklingen også op om Strategiplanens øvrige indsatsmål.

Ved at åbne naturvejlederuddannelsen op og skabe et kursusakademi med åbne kurser for en bredere målgruppe af naturformidlere, inviterer vi flere potentielle nye medlemmer ind i vores kreds, så vi som forening kan stå stærkere og påvirke naturvejledningens rolle og udvikling i Danmark.

Uddannelse og kursusvirksomhed hviler på et grundlag af samarbejder med naturvejledere, fagpersoner, organisationer og institutioner over hele landet, hvilket skaber synlighed og åbner døre for fremadrettede samarbejder og partnerskaber.

Alle der tager naturvejlederuddannelsen eller kurser i regi af Naturvejledning Danmarks Naturakademi støtter foreningens virke og bidrager til en styrket og robust forening.

Naturakademiet er noget vi er fælles om i foreningen, det er noget vi løfter sammen. Det er sted hvor du kan finde efteruddannelse i formidlingspraksis, dygtiggøre dig fagligt og netværke med kolleger, - men det er i lige så høj grad et sted hvor du kan give din viden videre til naturvejlederkolleger og andre formidlere på det grønne felt.



Al den viden, kompetence og ekspertise der findes blandt foreningens medlemmer, skal vi have til at leve så vi kan vidensdele på højeste niveau – både internt i foreningen men også eksternt gennem de åbne kurser der kan sætte naturvejledningen højere op på skemaet, også de steder der ikke har en naturvejleder tilknyttet.

Foreningens tematiske netværk og igangværende projekter vil fremadrettet tænkes ind i Naturakademiets kursusportefølje så de mange kompetencer sættes i spil på bedste vis – og måske er det DIG der er en af de kommende kursusledere.

□







# NATURvejleder i en ny tid



Af Karina Demuth,  
journalist og redaktør.

Hvor skal vi hen med vores blad? NATURvejleders nye redaktør sætter ord på nogle af de mange muligheder, og inviterer dig med på rejsen. På redaktionen er der nemlig lige nu brug for både strategihajen, temareduktøren, korrektur-nørd og den rejsende rapportør.

I snart 30 år har NATURvejleder fire gange om året ligget som fast læsestof hjemme ved sofabordet eller i frokoststuen på vores forskellige arbejdsplad-

ser. Et blad pakket med inspiration til hverdagen som naturvejleder og med løst og fast fra kollegerne i hele landet.

På generalforsamlingen 2019 blev det besluttet, at bladet fremover skal udkomme digitalt. Dette er det fjerde e-blad i rækken, og nu er det tid til at følge op med en læserundersøgelse, der kan give input til, hvordan vi måske kan gøre det endnu bedre.

## Sundhedstjek i egen rede

Vores blad er et af foreningens kendetegn og styrker. Den kommende læserundersøgelse skal bl.a. vise, hvordan bladet bliver brugt og hvilken type indhold, der især bliver læst. Ud fra læser-tallet og tilfredsheden med det nye for-



mat kan vi i redaktionen fortsætte udviklingen og løbende samle op på nye muligheder og udfordringer – også på gode forslag fra læserne, nemlig dig og resten af flokken.

Det kan være, at undersøgelsen peger på nye måder at gøre tingene på. Måske det viser sig, at det slet ikke er så vigtigt med et fælles blad, og at de fleste f.eks. foretrækker små hyppige Facebook opdateringer og nyhedsbreve på mail. Eller at det alligevel vil give mening igen at udgive et enkelt eller flere magasiner om året på tryk. Det kan du høre mere om allerede i næste blad, der udkommer i juni og netop har evaluering som tema.

### Familieførøvelse med følger

Som naturvejledere er vi en lille broget skare med vores brændende engagement, store faglighed og kollegiale fællesskab som samlende kraft. Vi er forskellige, men vi er også ens, og når vi i dag laver blad, har vi et ret tydeligt billede af, hvem vi skriver til, og hvad vores blad meget gerne skal indeholde.

Et nyt mål for foreningen er at øge medlemstallet fra ca. 400 til over 1.000 medlemmer i løbet af de kommende fire år. Det giver en noget bredere målgruppe, og flere medlemmer, der ikke nødvendigvis har deres afsæt i den klassiske naturvejledning, og dermed måske har lidt andre ønsker til bladet. Også det er en af de udfordringer, vi som redaktion skal forholde os til.

### Vi vil være kendte, populære og knalddygtige

Et andet af foreningens mål er, at vi vil være meget mere kendte, især blandt beslutningstagere, fagpersoner, andre undervisere, institutioner, store organisationer og fonde.

Hvis vi inviterer denne gruppe med som læsere af vores blad, er NATURvejleder pludselig ikke længere en lukket legeplads, hvor vi kan give den gas med kreative interne indfald, men også et magasin, der i indhold og udtryk skal profilere hver enkelt naturvejleder som en dygtig og kompetent medspiller i en verden i rivende udvikling og med mange aktører, der - præcis som os - gerne vil profilere sig i branchen.

### Kom med i maskinrummet

I en tid med nye mål, muligheder og udfordringer er der masser af spændende tiltag, som vi kan tage fat på i redaktionsarbejdet. Det vil være oplagt at styrke bladet med materiale fra foreningens mange nye kurser. Et andet tiltag kunne være at producere nogle stærke temablade om didaktik og naturfag, som vil kunne bruges direkte i den nye naturvejlederuddannelse.

Måske kan vi endda - om ikke andet så for eksperimentets skyld - udvikle en dummy på et magasin, der kan fungere også overfor en lidt større ekstern målgruppe. Og så skal vi selvfølgelig løbende brainstorme på, hvordan bladet kan bidrage til endnu mere udvikling, sammenhængskraft, stærke netværk og større værdi både i foreningen og for det enkelte medlem.

I denne sjove, spændende og udfordrende proces er der brug for masser af input. Skriv derfor meget gerne til redaktionen, hvis du har ideer til magasinet, vil være med i redaktionsgruppen eller bare har lyst til at skrive en artikel. Jo flere vi er til at løfte, jo bedre og mere brugbart og inspirerende bliver vores fælles blad.



## Vil du være med?

På redaktionen er der brug for både strategihajen, temaredaktøren, korrektørorden, den rejsende rapporter og løbende input og ideer.

**Skriv til os med ideer og feedback.**

**Byd ind med artikler og nyheder fra nær og fjern.**

**Bliv en del af redaktionen** hvis du vil være med i en spændende udvikling, kan lide at skrive eller er en ørn til korrektur.

**Meld dig som temaredaktør** hvis du vil være tovholder på et særligt emne. Man kan sagtens være flere om et tema.

**Vær med i det strategiske arbejde** hvis du er en ørn til målgrupper, marketing, SoMe eller økonomi.

Skriv til: [blad@natur-vejleder.dk](mailto:blad@natur-vejleder.dk) eller [mail@karinademuth.dk](mailto:mail@karinademuth.dk)





# Jeg stripper ikke i mørke!!



af Karin Winther,  
naturvejleder,  
Naturekspeditionen  
Vesthimmerlands Kommune

Ja det kunne typisk være sådan en overskrift, som fanger læserne og måske også dig!

Det er nu ikke en overskrift jeg har benyttet på skrift før nu, men til gengæld en sætning jeg har sagt mange gange, for hvem får noget ud af, at der strippes i mørke?

Mange naturvejledere er passionerede ildsjæle, der brænder for faget og ønsket om at gøre en forskel. Mange har viden og spidskompetencer i natur og natur-

fænomener ud over det sædvanlige, men hvad nytter det, hvis ingen ved det, fordi der ”strippes i mørke”.

I vores job som naturvejledere har vi brug for at blive set og hørt, hvis vi skal have vores budskaber ud eller ”sælge” vores færdigheder når der f.eks. skal lægges budgetter, og da er foreningens mange samarbejdsrelationer og projektmuligheder bare en tungtvejende mulighed for at få italesat sit værd lokalt.

## Naturvejlederforeningen var min redningsplanke

Da jeg for mange år siden kom ind på naturvejlederuddannelsen, så var det redningsplancken til, at jeg kunne fortsætte med at arbejde med Natur-



ekspeditionskonceptet som jeg havde udviklet i et 2-årigt udviklingsprojekt, hvor Friluftsrådet også økonomisk havde bidraget.

Jeg har en Diplomuddannelse i Ledelse og er Merkonom i Personaleudvikling, men det var medstuderende og øvrige medlemmer af foreningen, der straks stillede viden og ”dybe tallerkener” til rådighed, som gjorde, at jeg igen og igen kunne finde nye veje at fortsætte med min natur- og friluftsliv passion og interesse.

Medlemmer i foreningen har gentagende gange sendt tidligere projektbeskrivelser til inspiration, når jeg skulle søge om nyt 3-årigt løntilskud og aldrig har nogen afvist at hjælpe, når jeg skrev eller ringede. Det er et fantastisk fundament at bygge sit lokale arbejde op på, da man kan være sikker på at fundamentet nok skal holde, uanset om man er nok så alene på arbejdspladsen når bølgerne går højt og sparekniven svinges.

Derfor ser jeg også med stor glæde, at der i vores handlingsplan fokuseres på, at vi skal være flere medlemmer og at vi som forening ”vil skabe værdi for over 1.000 medlemmer, der samles om naturvejledning som ressource, for at stå stærkere som interesseorganisation og påvirke naturvejledningens rolle og udvikling i Danmark”.

At vi er mange ”kolleger” betyder noget på alle plan, hvis vi vil have tale-tid, løfte hinanden og ikke ende med at ”strippe i mørke”, da ingen ved hvem vi er og hvad vi står for.

### Er en naturvejleder en need eller nicefunktion?

Det spørgsmål er vi nok mange, der har været bekymret for at få svaret på, når lokale politikere skal have kabalen til at gå op, for vælger de at bruge pengene på en der kan passe og undervise børn eller en der kan alle navnene på fuglene? Dette er meget karikeret, men jeg er vist ikke den eneste som har oplevet, at ligge vågen om natten ved tanken om, hvorvidt politikerne nu også ved, hvad jeg arbejder med og kan bidrage med til organisationen.

Også her har foreningen igen og igen ”spillet” naturvejlederkortet og hjulpet med, at jeg kunne gøre mig spilbar. For

mig har det givet ro at deltage i længerevarende projekter. At min leder skriver under på en deltagelse i f.eks. Vild Mad projektet, hvor vi skal bidrage med både viden og manpower, men også tilegner mig færdigheder, gør en forskel. At chefen kan gå til direktøren og politikerne og fortælle, at han har en medarbejder, som arbejder i et landsdækkende projekt med NOMA, gør bare en forskel. DR P4 Nordjylland udnævnte mig endda som ”Dagens Helt” den dag pressemeddelelsen kom ud om projektet på landsplan, og de erfarede, at jeg var en af de 50 naturvejledere. Det har jeg mere end nok af, men det er bare spillets regler og jeg må erkende, at selvom jeg over mig nok så meget på navnene på alle fuglene, så ville det nok ikke ende i en udnævnelse til Dagens Helt i medierne.

### Fonde

Money makes the World go round. Det ved vi alt om i vores branche, derfor er de seneste års bevillinger fra de store fonde et kæmpe skulderklap til foreningen. Det giver os kærkomne muligheder for at være med i spændende projekter, hvor vi også tilegner os viden, som kan være svært at få når vi sidder meget



Naturekspeditionen  
Naturvejledning - Naturnyt - Outdoor - Natur/Årsmed - Om os - Blog

Naturformidling i Vesthimmerland  
- få masser af oplevelser med og i naturen i Vesthimmerland

Velkommen til Naturekspeditionen  
Naturen er det perfekte sted for flere generationer at mødes om fælles aktiviteter. Her på siden giver vi inspiration og ideer til natur-ture og aktiviteter for store og små

Nyt fra naturen





alene i forskellige naturvejlederfunktioner rundt omkring i landet. Branchens synlighed og markedsføringsværdien stiger også mærkbart og vi har de seneste år spillet os tilbage på banen igen, efter år med mange fyringer i branchen.

Derfor er jeg meget begejstret for at vi igen og igen har planer om at løfte i flok til fordel for fællesskabet og de mange brugere vi hermed efterfølgende kan række ud til. I handlingsplanen står der: "Vi vil som forening indgå i partnerskaber, og inspirere vores medlemmer til partnerskaber, hvor "naturvejledning som ressource" skaber værdi inden for andre fagområder og giver nye målgrupper et forhold til naturen. > 100 partnerskaber lokalt/regionalt og > 10 partnerskaber nationalt/internationalt i perioden".

Ikke mindst i et år med Corona er det så godt set. Aldrig har så mange fundet vejen ud i naturen. Det er både, læring, sundhed, turisme, men også kommunernes bosætningsstrategier, der buldrer derudad med nye tiltag, og da skal vi være den første samarbejdspartner alle tænker på.

#### Lokalt skal vi også arbejde med

Kæden er ikke stærkere end det svageste led. Skal vi fastholde vores position som

den professionelle samarbejdspartner, så skal vi alle op på tæerne. Selv kører jeg mine aktiviteter gennem "før, under, efter" modellen og har altid en PR-strategi koblet på.

"Før" – det er udviklings- og planlægningstiden.

"Under" – markedsføring og afvikling af arrangementer samt implementering af aktiviteterne på hjemmesiden [Natur ekspeditionen.dk](http://Natur ekspeditionen.dk).

"Efter" – sikrer at aktiviteterne har et "liv" efterfølgende som f.eks. et "gør det selv tilbud" på naturbaserne uden at jeg deltager. Jævnlig markedsføring af de mange tilbud på FB og Instagram, hvor jeg henviser til "gør det selv" aktiviteter og så sender jeg jævnligt pressemeddelelser til aviser, radio og TV.

På den måde har jeg under Naturekspeditionskonceptet mange tilbud, men ikke bundet mig mere, end at jeg stadig kan deltage i de mange nye tiltag, som Naturvejledning Danmark heldigvis jævnligt introducerer og tilbyder os alle.

Og så stripper jeg i øvrigt heller ikke i mørket når jeg kører ud i min naturbus, men det er en helt anden historie 😊







**Strategi er et fixpunkt  
for alle!**

# Strategi, taktik og mavefølelser..

Er en strategi egentlig noget man tænker over hele tiden? – eller har mavefølelser og moderne kaffeslabberaser også en eksistensberettigelse i fremtidens taktik for at få mere naturvejleder DNA skubbet ind i mulige sprækker i en kommunal organisation? læs mere om hvad man tænker i Randers....

Naturformidling og naturvejledere står solidt og stærkt i den kommunale organisation, som Randers Naturcenter er en del af og som vi også bidrager ind i. På en eller anden måde har vi et fagom-

råde, hvor vi altid står i solside, aldrig i skyggeside. Vi bidrager på kommunens vegne til positiv omtale i medierne, vi er ikke ret dyre eller voldsomt økonomisk krævende, der er ikke så mange af os og så er vi ofte positive og glade mennesker, fyldt med overskudsenergi... sådan er det at arbejde som naturvejleder, i hvert fald set fra min butik... og det er også det billede jeg allerhelst ser står på netinden i den organisation – Randers kommune - som jeg er en del af, det er simpelthen vores BRAND...

På samme måde ser jeg også naturvejledning og naturvejledere i Danmark. Vi skal arbejde videre med det brand, at naturvejledere og naturen kan en masse, vi kan rykke og flytte på stort set alle borgere og vi kan det for økonomisk små midler. Vi er ekstremt forandrings-



*Af Helle Marie Taastrøm,  
naturcenterleder,  
Randers Naturcenter*





og forundringsrobuste og som samarbejdspartner er vi en gave... Ja, det er vi!!

Foreningens strategi 2020 er spændende og ambitiøs. En strategi er den langsigtede plan hvor vi orienterer os mod det besluttede fælles mål. Vejen derhen er for mig belagt med den gode taktik – hvordan handler vi så, hvad gør vi konkret og hvordan tager vi fat?

### **Mere naturvejleder DNA ind i kommunerne**

Jeg vil her komme med et par bud på hvordan jeg tænker, at vi i Randers kommune kan arbejde taktisk for at få mere naturvejledning ind i vores organisation.

Natur er kommet for at blive – aldrig har natur og naturoplevelser været mere populære og vedkommende. Der er ikke mange kommunalpolitikere, som ikke har naturen som en vigtig del af deres valgprogram – og det skal vi da arbejde

med på. En ting er at skabe naturområder, nye skove, fredninger osv., men vi kan godt taktisk arbejde for endnu mere formidling af de nyetablerede/genoprettede områder. Vi skal derfor ha politikerne til at tænke meget mere over og prioritere, at naturpleje og levende naturvejledning – skal være to uadskillelige parametre! Naturen er in som aldrig før, Corona har bestemt ikke gjort det mindre, og vi skal kende vores besøgstid netop NU!

I den nye uddannelse er der nu en modulopbygning, hvilket jeg glæder mig til at præsentere for mine kolleger i dagtilbud og skoleområdet. Vi har mange gange mødt ekstremt dygtige pædagoger, dagplejere og lærere, hvor jeg vil le ønske at man kunne foreslå naturvejlederkurset, men den gamle uddannelse var meget omfattende og lang. I den nye uddannelse vil det være mere overskueligt f.eks. for den vildt dygtige og engagerede grønne dagplejer at starte med et enkelt kursus eller to. Det vil både systemet og økonomien meget bedre kunne løfte. Jeg er godt med på at nogle så måske kun får snuset ind i vores felt og ikke får den samlede uddannelse, eller den helt store holdfølelse, men helt ærligt, den enkelte grønne dagplejer vil få sådan et boost og de unge der kommer hos ham/hende får da det skønneste grønne børneliv - og det er jo også det vi vil fremme med foreningens strategi.

På akkurat samme måde tænker jeg også at naturvejlederuddannelsens moduler kan anvendes af lærerne, af medarbejdere på sundhedscentre, af aktivitetsmedarbejdere inden for ældreområdet, vores naturfaglige kolleger mv. Der er mange faglige grupper i en kommune, som vil kunne anvende modulerne som efteruddannelsesmuligheder.

I et fremtidsscenario – hvor flere medarbejdere i samme kommune har snuset til naturvejlederfagligheden kan jeg godt se for mig et stærkt tværfagligt fællesskab, hvor siloer rives ned og der også lettere arbejdes på tværs af de organisatoriske grænser – fordi man har det fælles værdisæt som naturvejledningen bygger på. I Randers har vi taget de første spæde skridt til en "ugleklub" på





tværs af faglige ophæng, ansættelsesformer mv. Vi havde sammen planlagt større event i forbindelse med Vores Natur 2020, men det satte Coronaen en stopper for, men vi kommer igen!!!

### Naturvejledning ind i alle sprækker

Og hvordan gør vi det så? Hvad er min taktik lige nu? Helt ærligt – vi trænger os på og blander os!!!

Når jeg inviteres og deltager i aktiviteter, møder og seminarer i Randers kommune tænker jeg altid, at jeg lige nu er på arbejde og går med den store Randers Naturcenter og naturvejleder fane. Jeg stiller ofte i arbejdstøj med logo – om ikke andet er jeg da en form for reklamesøjle. Jeg forsøger at bidrage til diskussionerne og byde ind – og det gælder uanset om det er et visions-seminar vedrørende kommunens fremtidige demenspolitik, et møde for erhvervsfolk og ”spidser”, som også er udnævnt til Randers Ambassadører eller et stormøde om Verdensmålene og deres lokale forankring. Helt ærligt, jeg stiller op. Også selv om det er efter 16 og fredag eftermiddag... Det kræver kræfter at arbejde med den her form for markedsføring og det kræver indtag af en del kopper kaffe/the/cola og lækre buffeter, men det giver dælmene mening og der kommer ofte nye samarbejdsrelationer og ideer frem (som sideeffekt lades egne batterier op...) – så vi holder

os TIL i Randers – man skal vide hvad naturvejledere er for nogle og hvad vi kan!

### Mavefølelser og trends

Hvis strategi er den langsigtede plan og taktikken er vejen derhen, så er mavefølelser måske den mere ubevidste taktiske tilgang til et mål. Jeg tænker at de politiske trends i samfundet jeg opfanger, de vinde der blæser og mine deraf udviklede mavefølelser i høj grad styrer min naturvejleder hverdag, min feeling for hvad der er fremtid i – ”hvad er et skidegodt arrangement og hvad lyder fedt, hvad vil vi gerne udbyde” .. Tænk - mange af os har et job, hvor vi kan tillade os at gå efter det vi selv fornemmer, er den rigtigste vej, de bedste arrangementer og også det vi absolut selv har mest lyst til – det er da topkvalitet i vores eget arbejdsmiljø, og det medfører stor personlig tilfredshed og livskvalitet.

Det er derfor helt optimalt, når Naturvejledning Danmarks strategi, min kommunens vision, vores naturcenters vision og mine mavefølelser går i nogenlunde samme retning. Det er nemlig os der sidder ude i jobbene, som skal have Naturvejledning Danmarks strategi til at LEVE og blive omsat til handlinger og arrangementer.

Vi glæder os!!







# Strategi og handleplaner midt i naturvejledningen



af Andreas Hermann,  
naturcenterleder/  
naturvejleder,  
Naturvejlederne Sønderborg,  
Sønderborg Kommune

Uldrøje, Fjällrävenbukser, vandrestøvler og stor viden om vores fælles natur – det kendetegner os naturvejledere på det ydre. Det indre er meget forskelligt men måske burde vi tilføje kompetencer som strategi-håndtering, handleplaner og kompetenceudvikling til vores CV. Det er i hvert fald noget som klart kan anbefales at man arbejder med.

Naturen har de senere år fået et nyt og et større fokus hos mange mennesker. Flere og flere bruger naturen til deres hobby, fitness, rekreation, undervisning mm. Sammenholdt med at kloden er udfordret på klimaproblematikker, miljøproblematikker og ikke mindst menneskehedens sårbarhed, har naturen fået en ny og større rolle hos mange.

Hos mange kommuner lægger dette et ekstra pres på bl.a. naturen, naturpolitikker, friluftsfaciliteter, vandreruter mm.

Man hvad har det med naturvejledning at gøre?

Hvorfor snakke om strategier, handleplaner, visioner osv.?

Hvad har det med os at gøre?



På sidste generalforsamling den 29. februar 2020 vedtog vi alle sammen en strategiplan for Naturvejledning Danmark "STRATEGIPLAN 2025 NATURVEJLEDNING DANMARK". En strategiplan som kigger ind i fremtiden og som bl.a. skal hjælpe os med at stå stærkere, have et fælles mål og hjælpe os med at få opfyldt vores fælles vision om at "Vi vil være de bedste i Danmark til at formidle naturen, så alle kan opleve, forstå og passe på den."

Det kan lyde langhåret og der er måske nogen som kunne finde på at udtrykke "Skomager, bliv ved din læst" og at vi bør holde os til naturvejledningen som vi kender den. Men for os i Sønderborg, har arbejdet med strategier, handplaner og målsætninger, været med til at skabe grobund for en masse spændende projekter, nye veje og ikke mindst ansættelser af kolleger.

### En samlet naturvejledning for hele kommunen

I Sønderborg Kommune har der over en årrække været meget fokus på hvordan kommunen løser deres kerneopgaver. Sagt på en pæn måde, så er det at se hvordan man i organisationen kan spare eller løse mere for samme budget. Det betyder også, at man i en årrække har kigget indad. Man har kigget indad for at se hvilke ressourcer som er tilgængelige i den kommunale verden og hvordan man kan løse opgaverne uden at betale for meget for opgaven.

Naturvejlederne Sønderborg har de seneste par år været under en stor udvikling og omvæltning. Det er netop resultatet af, at man har kigget på ressourcer, opgaver og resultater i Sønderborg Kommune.

Kort fortalt kom den største omvæltning i 2018 hvor man i Sønderborg Byråd besluttede at overtage hele naturvejledningen, hele driften og alle opgaver. Før dette lå disse opgaver fordelt imellem Naturstyrelsen, Gråsten Landbrugsskole og i 2 forskellige kommunale forvaltninger.

Men hvorfor overtage hele driften, ansættelserne og alt "bøvlet" med at styre naturvejledningen?

Fordi kommunen så at Naturvejlederne kan bidrage, hjælpe og løfte nogle opgaver som ellers skulle være købt ude

i byen, gøre en forskel og indgå i kommunens tilbud på naturområdet.

Naturvejledning i Sønderborg Kommune er ligesom i mange andre kommuner startet ved ansættelsen af en enkelt naturvejleder tilknyttet kommunens folkeskoler. I Sønderborg var denne ansættelse, drift, bygninger og opgaver delt i et partnerskab mellem Naturstyrelsen og Sønderborg Kommune. Men som ved mange lignende konstellationer løb naturvejlederen hurtigt ind i alt for mange opgaver i forhold til de timer vedkommende var ansat. I Sønderborgs tilfælde betød det ansættelse af en pedelfunktion til varetagelse af praktiske opgaver således at naturvejlederen kunne beskæftige sig med den primære funktion – naturvejledningen.

Efter kommunesammenlægningen i 2007 voksede naturvejlederstabten til 2 med 2 pedelfunktioner tilknyttet. 2 af de 7 sammenlagte kommuner havde et naturvejledertilbud. Disse tilbud var vel fungerende og der blev udført en masse traditionel naturvejledning for skoleklasser. Men hvad med børnehaverne? Hvad med de skoleklasser som ligger langt fra naturskolerne? Hvad med de grupper med særlige behov? Foreningerne? De private? De sygdomsramte? Og alle de andre som gerne ville med på tur?

### Vejen til flere projekter og ansættelser

I dag består Naturvejlederne Sønderborg af 11½ fastansatte medarbejdere og





4 freelancemedarbejdere.

Men hvordan og hvorfor er staben vokset til dette?

Lige så forskellige som kommunerne er, ligeså forskellig er vejen til flere projekter og ansættelser. Men i Sønderborg har vi lyst til mere og vil gerne bidrage, have indflydelse og så har vi en målsætning om at skulle være ”Sønderborg Kommunes naturvejledere”.

Dette kræver en masse energi, godt samarbejde og at man hele tiden er fremme i støvlerne og deltager aktivt.

Sønderborg Kommune er en utrolig aktiv og visionær kommune med mange planer. Man ønsker at komme på landkortet for noget positivt og vise at man kan, hvis man står sammen.

I Sønderborg Byråds vision for 2018-2021 står:

”Sønderborg – Udsigt i verdensklasse. Med udgangspunkt i kommunens borgere og vores lokale potentialer

tænker vi stort, langt og handler derefter. Vi investerer i livslang læring og sikrer, at vores unge mennesker står stærkt rustet til det globale udsyn, hvor Sønderborg er en kommune, som udfordrer og sætter dagsorden. Vi bidrager aktivt til en grøn og ansvarlig udvikling, så vi står stærkt i den globale konkurrence. Det er her fremtidens arbejdspladser skabes til gavn for fælles-

skabet. Vi prioriterer vores satsninger, vi udvikler på det unikke og vi flytter os gennem partnerskaber for handling.”

Det kan måske lyde mærkeligt at jeg citerer byrådets visioner, men det er faktisk blevet en del af vores hverdag at kigge ind i disse og følge med kommunens udvikling og planer. Det er fordi vi ønsker at være en del af udviklingen og vise hvor vi kan tage del i at løfte opgaven.

For os giver det mening, så vi kan byde ind og indgå i partnerskaber med kommunens øvrige afdelinger.

Efter at Sønderborg Kommune overtog hele vores drift og vi blev en fast del af kommunens forvaltning, kom vi til at stå meget stærkere. Vi blev en del af kommunens afdeling for ”Bæredygtighed, Natur og Landdistrikter” (BNL), her refererer vi til et politisk udvalg. Derudover fik vi en bestyrelse bestående af politikere, skoleledere og repræsentanter for børnehaverne. De er med til at kigge ind i, hvordan vi drifter vores tilbud og kan støtte op om nye tiltag. Det betyder bl.a., at vi i dag er en fast del af folkeskolens undervisning, tilbyder arrangementer til alle vores børnehaver, dyrker køkkenhaver ved Haver til maver, har sommerformidling med Blå flag, offentlige arrangementer til borgere og turister, laver natur-events på naturdage, arbejder med tilgængelighed for handicappede, er naturpark sekretariat og meget mere.

Mange af disse opgaver er kommet til ved et langt og sejt træk hvor vi har fået







støtte og opbakning fra vores afdeling og politiske udvalg. De har kunnet følge med i vores drift og været med til at se hvad vi har løftet og kan løfte. De ved hvad vi er værd og er med til at fortælle vores historie.

### Planer, værktøjer og strategi

Men hvordan kommer man dertil og hvordan får man tid til alle disse opgaver ud over et fuldt naturvejlederprogram?

Vi anvender følgende værktøjer og strategi:

- ”Orden i egen hus” Vi søsætter ikke nye projekter uden at have styr på vores nuværende opgaver først.
- Vi skal sørge for at servicere vores målgrupper så godt vi kan. De er fundamentet for os og vi er afhængige af at de synes vi leverer et godt produkt.
- Har vi opgaver som ikke længere er aktuelle såsom ture eller tilbud og som tager unødigt tid, så skal de væk: Kill your darlings – men sørg for at baglandet ved at man ønsker at nedlægge projekter.
- Vær samarbejdsvillig. Vær lydhør i forhold til hvad samarbejdspartnerne ønsker fra os.
- Vær tålmodig men giv ikke op. Ting tager tid og særligt i politiske organisationer kan ting tage lang tid før resultatet kommer.
- Vær ydmyg og ærlig. Fortæl hvad vi kan bidrage med og hvorfor de skal

vælge os til at løse opgaven. Her kommer referencerne fra andre målgrupper i spil.

- Sælg ”varen”. Her er timingen vigtig. Dette kræver ofte en del lytten og følgen med hvad der sker rundt om i forvaltningerne. Fortæl hvilke opgaver vi kan løse med naturvejledning eller hvordan vi kan bruge vores indsigt i naturen.
- Mellemands-funktion. Se om en opgave kan bringe flere forvaltninger sammen, således at den ofte silo-opdelte opgaveløsning nedbringes.
- Vær opmærksom på ikke at blive politisk. Sørg for at få opbakning fra baglandet.
- Ressourcer. Døgnet har ikke mere end 24 timer, uddeleger og brug evt. freelance medarbejdere som kan hjælpe når vores egen tid ikke rækker.
- Synliggør arbejdet via reklame og presse men husk altid medspillerne så de også får del i synliggørelsen.

Alle disse planer, værktøjer og strategier kan måske få os til at fremstå beregnende og det er vi måske også. Vi har fået en opgave og skal være medspiller til kommunens øvrige afdelinger og så er det ingen skam at være bevidst om hvilke midler der får os i mål.







# Vores fælles strategi og handleplan

## - set ind i virkeligheden på Ishøj Naturcenter

*Af Mads Ellegaard,  
naturcenterleder og  
naturvejleder,  
Ishøj Naturcenter*

For at vi som naturvejledere og naturcenter kan tage ejerskab til strategi og handleplan, få den ud og leve, kan det være en god idé, at synliggøre nogle af de aktiviteter, der allerede foregår og nogle af dem vi ønsker kommer til at foregå. Jeg har derfor forsøgt at sammenkæde punkter i den fælles strategi, med den virkelighed vi arbejder med på Ishøj Naturcenter.

### **Formål i foreningens strategi:**

”Følge og fremme udviklingen af pædagogiske metoder indenfor naturvejledning og naturskolevirksomhed”.

Eksempler fra Ishøj:

### **Mikroforsker**

Vi afholder Krible-Krablekurser for dagtilbud, SFO og indskoling, og fokuserer bl.a. på [Mikroforskermetoden](#). Vi havde i den forbindelse inviteret en af vores pædagogiske konsulenter med på sidste kursus, og det har nu resulteret i et nyt og stærkt samarbejde mellem konsulenten, naturcenteret og en børnehave. Vi er i fællesskab ved at samskabe og afprøve en række forløb, hvor der arbejdes på tværs af Mikroforskermeto-



den, matematisk opmærksomhed og læreplanstemaet ”Natur, udeliv og Science”.

### Engineering i skolen

Vi er inspireret af Jacob Jensens masterafhandling ”[Engineering i naturen og på naturskolen](#)” og har budt ind i det lokale kompetenceløft ”Engineering i skolen”, som alle naturfaglærere i Ishøj skal gennem de næste 3 år. Naturcenteret deltager både i det såkaldte ledelsesspor og med 2 naturvejledere som gennemgående ressourcepersoner sammen med lærerne. Det er en god mulighed for at få god kontakt med alle skoleledere og alle naturfaglærere i kommunen. På den måde prøver vi at kombinere Engineering som pædagogiske metode, med at lære både i og af naturen.

### Vision i foreningens strategi:

”Vi vil være de bedste i Danmark til at formidle naturen, så alle kan opleve, forstå og passe på den”.

Eksempel fra Ishøj:

### Netværk og efteruddannelse

Som naturcenter afsætter vi hvert år ressourcer (økonomisk og tidsmæssigt) til at deltage aktivt i både det regionale netværk og en del af de faglige netværk. Det gør vi bl.a. for at blive endnu bedre til at formidle, for at blive inspireret og for selv at give noget tilbage igen. Ligeledes benytter vi os af de nye muligheder, som foreningen har etableret, ift. at deltage på efteruddannelseskurser, som kan ses under ”[Kurser i formidling af natur](#)”. Derudover gør vi dagtilbud og skoler opmærksomme på deres egne muligheder for at bruge disse kurser, som en del af deres efteruddannelse – det er spændende at se, om der er nogen der bider på.



### Værdier i foreningens strategi:

”Fællesskab giver os stærk samhørighed og vi byder aktivt nye ind i vores kreds”

Eksempel fra Ishøj:

### Big Bang i Ishøj

I forbindelse med, at Big Bang konferencen i år udelukkende vil foregå digitalt, har vi sammen med en af vores pædagogiske konsulenter, inviteret de deltagende skolelærere og lærere fra Ungdomsskolen, til en slags ”Mini - Big Bang” ude på gården hvor Naturcenteret holder til. Vi sørger for alt det praktiske: mad, drikke, mindre rum hvor man kan fordele sig i, fællesmøde, bål om aftenen og en god WiFi. Alle kan deltage i de ønskede digitale oplæg og vi skaber desuden mulighed for at deltagerne f.eks. kan drøfte Naturvidenskabsfestival, Masseeksperiment og andre fælles arrangementer.

Vi har også inviteret nabokommunens 2 naturfagskonsulenter med, for at de også kan opleve hvilken forskel det gør, at vi indbyder til fagligt og relationelt fællesskab.

Naturvejleder Nikolaj Mathiesen, ressourceperson på kompetencekurset om ”Engineering i Skolen”



Krible Krable kursus om Mikroforskermetoden.

### Mission i foreningens strategi:

”Vi tager ansvar for, gennem direkte lokal naturformidling i hele Danmark, at mere end en million mennesker årligt møder og forholder sig til naturen”

Eksempler fra Ishøj:

### TV2-Lorry

Naturvejleder Mette Millner Raun, toner frem på TV2-Lorrys 19:30 udsendelse, den ene fredag efter den anden og inspirerer til, hvad man kan opleve, se og blive klogere på i naturen. Det er et samarbejde mellem TV2-Lorry, Naturvejledning Danmark og WWF og Verdensnaturfonden, og det vil vi selvfølgelig gerne bidrage til således, at danskerne kan blive inspireret til at komme ud og møde naturen. Vi har lagt mange af Mettes klip på naturcenterets hjemmeside under delen om [”I naturen på egen hånd”](#).

### Artikler i den regionale avis

I netværket af ”Formidlere under åben himmel” på den Københavnske Vestegn, skiftes vi til at skrive månedens inspirations-artikel. Den er hver gang bygget op over skabelonen: 1) hvad sker der i naturen lige nu, 2) hvad kan du opleve på egen hånd samt 3) hvis du vil med på tur med en naturvejleder eller kulturformidler. Det er nu blevet til mere end 60 artikler, som oftest får lov til at fylde en hel A3 side i avisen. Hvis du vil se artiklerne (og alle i foreningen er selvfølgelig velkomne til at bruge dem i egen avis) er der lagt [links op her](#). Artiklerne er med til at inspirere, så læserne møder naturen på egen hånd eller sammen med en naturvejleder/kulturformidler.

### Handleplan 2020 – strategiens anden del

Et af indsatsmålene handler om partnerskaber, og der står, at ”vi vil som forening indgå i partnerskaber og inspirere vores medlemmer til partnerskaber, hvor naturvejledning som ressource skaber værdi.....”

Det er en stor glæde når vi som forening deltager i et nationalt partnerskab, men mindre kan jo også gøre det:

Eksempler på partnerskaber i Ishøj:

### Maritim nyttehøve og stenrev

Inspireret af foreningen [Havhøst](#) og andre naturvejledere, som arbejder med Maritime nyttehøve, er vi gået i gang med at etablere både en demonstrationshøve, der kan nås fra land, og en ”rigtig” maritim nyttehøve ude i havet. Partnerskab omkring den maritime nyttehøve, er et af de partnerskaber, vi meget gerne vil have udviklet i løbet af de kommende år. Heldigvis har dette arbejde medført et helt nyt partnerskab: Stenrev i Køge Bugt. Naturcenteret er således budt indenfor som partner, hos både foreningen ”Køge Bugt Stenrev” ift. etableringen af [”Det kystnære formidlingsrev Fyrsten”](#) og for nyligt til at høre nærmere om et EU LIFE projekt om Køge Bugt Strandpark, hvor vi gerne vil indgå som formidlingspartner. Det er et par spændende partnerskaber, som vi glæder os til at kaste ”naturvejledning som ressource” ind i.

### Haven i Havet

Affødt af arbejdet med den maritime nyttehøve, deltager Ishøj Naturcenter også som formidlingspartner i projekt ”Haven i Havet” (Havhøst er projekter), hvor vi sammen med andre



formidlingspartnere skal bidrage aktivt til arbejdet med at udvikle undervisningsmaterialet – et godt eksempel på at finde et stærkt partnerskab rundt om i hele landet, krydret med rigtig mange naturvejledere.

### Naturhjelperne

I samarbejde med vores Center for børn og forebyggelse, har vi som en del af Ishøj Naturcenter, etableret en lille afdeling med en pædagog og 2 unge drenge med autisme, som begge interesserer sig for dyr og natur. Partnerskabet mellem naturcenteret, besøgsgården Bredekærgård og Dyreparken i Ishøj gør, at drengene kan erhverve sig mange forskellige kompetencer, som de kan sætte på deres CV. Det er et partnerskab, der gerne skal udvides til også at omfatte Center for job og uddannelse, Jobcenteret og kommunens specialskole. Alt sammen i ønsket om at etablere en STU (Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse) som en del af naturcenteret. Man kan læse mere på [www.naturhjelperne.dk](http://www.naturhjelperne.dk)

### Udviklingsrum

Som en del af [ASTRA's UdviklingsRum for kommuner 2021-2022](#) er Naturcenteret med i et partnerskab mellem en af vores pædagogiske konsulenter, en skole og en børnehave i kommunen, hvor vi i fællesskab skal beskrive ”hvordan vi arbejder med naturfag i Ishøj kommune” set i et 0-18 års perspektiv. I dette partnerskab vil vi arbejde med hvordan naturvejledning som ressource kan være med til at skabe værdi for nuværende og nye målgrupper, og give dem et forhold til naturen.

### Hvad nu hvis?

Ville vi have sat alt dette i værk, hvis ikke det havde været for foreningens strategi og handleplan?

Ja det ville vi nok. Men alene øvelsen med at genlæse hele strategien, indsatsmålene og handleplanerne, har været en øjenåbner for mig. For det er jo ikke nok, at vi går og gør meget af det, som er beskrevet i strategien, hvis vi ikke fortæller det til andre. Det kan være internt i foreningen, men det kan i lige så høj grad være til vores kommunale kolleger, vores lokale politikere, vore lokale erhvervsvirksomheder og mange andre.



*Mette på optagelse med TV2-lorry (læg mærke til det meget synlige ugle-logo)*

Ved at læse sig ind i vores fælles strategi, fik jeg også følelsen af, at det er altså sådan vi som naturvejledere arbejder, handler, agerer og viser vejen frem.

Når vi finder mange gode eksempler frem, er vi også med til at skabe en fælles vej og opfylde den fælles strategi. Jeg synes strategien rammer godt ned i vores daglige arbejde, og det er en fin fornemmelse at vide, at der også på det strategiske plan er en samhørighed og et fælles fodslag i Danmark.

Prøv engang at tage Strategiplan 2025 frem og erstatte ordet ”Forening” med navnet på din egen arbejdsplads og se, om ikke det også giver dig mening?

### Hvad så nu?

- Det næste skridt vi tager på Ishøj Naturcenter, er at udarbejde en virksomhedsbeskrivelse, der er med til at hjælpe fortællingen om naturvejledningens styrke på vej. Den skal også være en del af vores ansigt udadtil.

- Vi deltager på Skovskolens praktikværtsmøde med tilbud om at flere Skov- og Landskabsingeniørstuderende og flere Natur- og Kulturformidlerstuderende kan stifte bekendtskab med naturvejledningens spændende sider.

- Bladet NATURvejleder 2017 nr. 3 var et temablade med titlen ”Naturvejledning – et mangfoldigt tilbud i de danske kommuner” – det vil være oplagt at vi som forening kombinerer vores fælles strategi med kommunevalget og får strategiens budskaber spredt ud til både den kommunale administration og de lokale politikere.

God fornøjelse med det strategiske naturvejledningsarbejde.





# Netværk for selvstændige naturvejledere



Af Helen Holm,  
selvstændig naturvejleder  
hos Foreningsudviklerne og  
tovholder for Netværk for  
selvstændige naturvejledere

Da jeg startede som selvstændig blev jeg ret hurtigt nysgerrig på at finde ud af, hvor der ellers sad selvstændige naturvejledere rundt omkring i landet. Jeg kendte et par stykker allerede og flere, der lavede selvstændige opgaver ved siden af et fast job, men der måtte være flere.

Det ville jeg undersøge og vi skulle have et forum, hvor vi kunne dele erfaringer og frustrationer, opgaver og udvikling af nye ideer og koncepter. Kort efter var Netværket for selvstændige naturvejledere født, og det stiftende møde blev afholdt dagen før foreningens generalforsamling i 2020. Det var vildt! Vi havde nu et netværk for selvstændige naturvejledere, for første gang i foreningens historie. På mødet besluttede vi, at netværket fremover både ville holde fysiske og digitale møder, for at holde transpor-



ten og tidsforbruget nede. På det tidspunkt vidste vi ikke, at vi ville få en ufrivillig træning i at holde virtuelle møder, og indtil videre er det da også kun blevet til det ene fysiske møde i netværket. Til gengæld har vi haft 3 virtuelle møder, med rimelig deltagelse og rig udveksling af erfaringer, glæder og bøvler ved det selvstændige liv.

Netværket tæller nu 32 medlemmer, der spænder bredt i aktivitet og målgruppe blandt andet inden for formidling til turister (både dag og nat), lokale turister og ferieturister, på knallert langs vestkysten eller i geologiske landskaber, forløb med pædagoger og studerende, børn i fritid, skole og daginstitution, børn og unge med handicap, patientforeninger, organisationer, vild mad og lokale foreninger. Flere er involveret i Krible Krable og Mikroforsker. Der er få der har været selvstændige i mange år og en del, der inden for de sidste år er sprunget ud, eller som skridt for skridt er på vej mod en selvstændig tilværelse.

Ud over at skulle tjene til sin egen løn, skal man som selvstændig også forholde sig til skatteregler, moms, prissætning, forsikringer, pension osv. Der er meget at lære, når man kommer fra ansættelse,

hvor der er andre der tager sig af den slags kedelige nødvendigheder. I netværket hjælper vi hinanden med at finde svar på spørgsmål og flere har gode erfaringer med at hente hjælp hos det lokale erhvervscenter.

Vi har planer om at mødes nogle gange om året og de fysiske netværksmøder kommer til at byde på inspiration og ny viden fra oplægsholdere og erfarne inden for iværksætteri og små selvstændige énmandsbutikker. Det kommer til at handle om forretningsplaner, partnerskaber, motivationen til at holde skruen i vandet med videre.

I løbet af 2020 er der masser af eksempler på at selvstændige naturvejledere indgår i partnerskaber både i lokale og i nationale projekter og på naturskoler og naturparker og på den måde er med til at løfte større projekter eller give en kvalificeret hånd, hvor der mangler ressourcer. Netværket er åbent for medlemmer af Naturvejledning Danmark, som pønser på at gå den selvstændige vej.

På de kommende sider kan du læse beretninger fra fire selvstændige naturvejledere fra netværket.







# Et naturvejlederjob som selvstændig

Jeg startede stille og roligt op i 2015 som naturformidler, efter at have sagt farvel til pædagogkarrieren, pga. et længerevarende skoleværgende barn som havde brug for meget af min tid. Jeg var efterfølgende heldig at få en projektdeltidsstilling som naturvejleder og kørte fortsat som selvstændig ved siden af.



af Mia Rafn Hansen,  
naturvejleder ved  
[Friluftskommunikation.dk](http://Friluftskommunikation.dk)

Som nystartet selvstændig troede jeg, at jeg skulle servicere skoler – men virkeligheden i en kommune uden tradition for naturvejledning og med trængt økonomi var en lidt anden. Jeg måtte hurtigt erkende, at almindelig naturskolevirksomhed var en svær størrelse at starte op. Og i min deltidsstilling, i na-

bokommunen, var det svært nok selv med kommunens opbakning at få gang i at gøre brug af naturvejledning, selvom det var gratis.

Der skulle noget bredere til. Og når man er selvstændig – ja så bestemmer man også selv hvad man vil satse på og hvem der skal være samarbejdspartnere. Men det handler også meget om at være fleksibel, prøve af og se muligheder.

Det at være en del af en fantastisk forening som Naturvejledning Danmark og vide, at når man går ud og sælger sine naturvejlederture og projekter - ja så er man del af noget større. At tænke på, at man faktisk selv støtter op om, og bliver støttet af, nøje planlagte strategier og handleplaner er en gave. Jeg går jo ud og tilbyder alle muligheder for naturoplevelser og friluftsliv. Jeg oplever kun glade mennesker og at folk vil have mere, i det omfang de kan. Herved skaber jeg, som selvstændig naturvejleder, varige





spor og viser hvad naturvejledning kan. Jeg laver nye partnerskaber lokalt som skaber forankring. Jeg har i 2021 fået mulighed for at lave formidling, i samarbejde med en nystartet vandsportsforening i Kerteminde, der servicerer lokalbefolkningen og turister med friluftsoplevelser på og ved vandet. Ude på landet lokalt hvor jeg bor på Hindsolm, har nogle taget skridt til at der startes et kulturhus koncept op, de har henvendt sig og vil gerne have tilknyttet en naturvejleder, der kan lave ture for familier og besøgende ud i landskabet, - jeg er klar til at skabe noget specielt for dem, så flere mennesker får mulighed for at møde naturen og få gode oplevelser.

I slut 2020 hjalp jeg og flere selvstændige naturvejledere, Landsforeningen LEV med et projekt for grupper af borgere, der ikke så ofte tilbydes eller tænkes ind i naturvejleder arbejdet. Det var spændende og udfordrende arbejde på nye måder.

At starte op som fuldt selvstændig i 2020 skulle vise sig at være en tricky sag, at springe ud i – men det er faktisk utroligt hvor langt rundt jeg alligevel er nået og nu hvor jeg sidder og gør status er der rigtig mange spændende samarbejdsmuligheder og partnerskaber derude både lokalt, men sandelig også regionalt og på landsplan bl.a. med afsæt i Krible Krables projekt.

Så kan det løbe rundt at være selvstændig? Tja med lidt familiefleksibili-

tet, godt netværk af naturvejlederkolleger rundt i landet, at holde hovedet koldt og lave megen research, en god portion mod til at gå til folk og fortsat gøre opmærksom på sig selv - ja så skal det nok komme til at lykkes.

- Det allerbedste er: at som selvstændig naturvejleder er der mange muligheder og alsidigt arbejde, og hvis man selv er åben for nye veje og mange forskellige jobs – så bliver det aldrig kedeligt.







# Livet som selvstændig naturvejleder

Jeg var fra 2008 – 2015 naturvejleder på daværende Ods herred Naturskole. Herefter gik jeg tilbage til mit oprindelige fag, men savnede formidlingen. Beslutningen om at oprette CVR nummer startede som en praktisk foranstaltning, da jeg i 2018 havde fået et par opgaver fra Geopark Odsherred samt lavede børnefamilieaktiviteter i sommersæsonen, Gode historier for Visit Odsherred m.v.

Det har hele tiden været tænkt som et deltidsfirma, og jeg har da også haft lønarbejde på deltid ved siden af. Sommeren 2020 opsagde jeg dette – men det er

da muligt at jeg vil være nødsaget til at tage lidt lønarbejde ved siden af.

Det er dog efter godt to år blevet til mangfoldige opgaver og partnerskaber bl.a. for og med:

Friluftsrådet, Forum for mænds sundhed, Museum Vestsjælland, Pårørende foreningen Livsgnisten, Gigtforeningen, URKRAFT, Mænds mødesteder, kurser i LOF regi, offentlige ture og 'Gode historier' for Visit Odsherred, naturvejledning på familietræf, runde fødselsdage, børnefamilieaktiviteter, samt science og Krible Krable Mikroforsker aktiviteter for børnehaver gennem Naturvejledning Danmarks Krible Krable projekt.

LEV – livet med udviklingshandicap fik en stor bevilling fra undervisningsministeriet og kontaktede mig for ideer. Det betød at 10 naturvejledere kom ud at lave forløb for STU elever rundt i landet. Lige fra de med størst hjælpebehov,



Af Dorthe Pedersen, naturvejleder, geoguide og socialpædagog v. Geoguide Odsherred og [Urte-heksen](#)



uden sprog og i kørestol og til unge med autisme, ADHD m.m. fik muligheden for at få undervisning og gode fællesskabsdannende oplevelser i uderummet.

Som det fremgår, har jeg stor glæde af sammensætningen af uddannelse som både socialpædagog og naturvejleder sammen med den brede erfaring jeg har oparbejdet, bl.a. som naturvejleder på det daværende Odsherred Naturskole. Jeg har en stor samarbejdsflade, dejligt netværk og en række følgere på min facebookgruppe urte-heksen som er min eneste markedsføringsplatform.

### Strategi og handleplan

Overordnet strategi for min virksomhed er ikke eksisterende. Min virksomhed bygger på værdierne; inspiration – viden – refleksion – oplevelse, og har dybest set målet at gøre folk så interesserede og via ganske få værktøjer og viden i små portioner, at gøre dem nysgerrige og få lysten til selv at søge viden og bruge naturen.

Jeg har ikke på noget tidspunkt lavet en strategi, en forretningsplan eller noget andet af alt det man bør, og er meget fascineret og taknemmelig over hvordan mine opgaver har bredt sig og at jeg får lov at lave så mange forskellige ting.

Af samme årsag har jeg heller ikke på den måde, skelet så meget til den nye strategi og handleplan vi vedtog på Naturvejledning Danmarks generalforsamling i 2020.

Jeg er dog ikke et øjeblik i tvivl om, at Naturvejledning Danmarks bestyrelses store arbejde for at synliggøre foreningen, med handleplanen at målrette indsatsen og den overordnede strategi som styringsredskab, har medvirket til at synliggøre os naturvejledere og det vi generelt kan, både for lægmand, for kommuner og organisationer og for samfundet som helhed.

Naturvejledning Danmarks studieture og kursustilbud har jeg det sidste par år været flittig bruger af. Det giver både ny viden og styrker vort fællesskab og netværk. Det har man alt sammen stor brug for som selvstændig, der i sagens natur arbejder mere eller mindre alene. Jeg er desuden medlem af foreningens netværk for selvstændige naturvejledere, af sundhedsnetværket samt småbørnsnetværket.



### Fremtid som selvstændig(e)

Der hvor vi som selvstændige kan tjene nok til et levebrød, er i kommuner, organisationer og i denne tid via de Coronapuljer der udloddes og som også vi, både alene og gennem vore partnerskaber får del i.

Mange er blevet arbejdsløse under pandemien, og samfundet som helhed vil være mærket økonomisk når den er slut. Vi vil være afhængige af hinanden og Naturvejledning Danmark til at synliggøre bredden i vores kompetencer og alle de sammenhænge vi kan indgå i.

For mit eget vedkommende, er jeg super glad for hver eneste henvendelse – både de der skæpper lidt i kassen og udfordrer min viden og kunnen, men sandelig også for hver sommer at lave ture for glade sommerhusgæster og deres børn.

□





# Jeg ville bare bestemme selv



Af Helen Holm, selvstændig naturvejleder hos [Foreningsudviklerne](#), med udgangspunkt fra Næstved

Det tog et par år at varme op til at tage springet ud i et liv uden det trykke kommunale job med et sikkerhedsnet, der sikrer løn, pension, opgaver, kolleger og alt det andet rare, der følger med at være ansat.

Siden jeg startede på uglehold 10 midt i 90'erne, har jeg uden afbrydelser været naturvejleder i hhv. Suså og Næstved Kommune, og nu var det på tide at sige farvel til alle de kommunale systemer. Under en kollegas 25-års jubilæum i kantinen på rådhuset, tog jeg beslutningen om, at det ikke skulle overgå mig at være ansat samme sted i 25 år. Og så var jeg ved at have travlt.

Så sagde jeg op, velvidende at jeg stadig ville være naturvejleder, jeg ville

bare bestemme selv. Tidligere har jeg arbejdet en del med skoleklasser, og da de jo ikke er særlig købedygtige, vidste jeg, at det ville være slut med dem. Jeg arbejder nu mest med kompetenceløft hos voksne, der søger viden og metoder til at komme mere ud og arbejde med naturen, med deres egne brugere. Det er mest pædagoger, lærere, formidlere og foreninger, der arbejder med børn og unge og gerne vil have et løft og ny inspiration til at arbejde med naturen. Man kunne også kalde det "Train the trainer". Det er ikke overraskende, at det er her jeg finder mine kunder og partnerskaber. Det er et område, jeg synes er mega-vigtigt, der er en efterspørgsel på det, jeg er god til det og ikke mindst er det noget jeg rigtig godt kan lide at arbejde med. For mig er det fire vigtige parametre, for at være selvstændig.





Jeg finder mest mine samarbejdspartnere igennem mit netværk. Derfor er det også en vigtig opgave at pleje netværket og udvide det løbende. Det gælder også opbygning af partnerskaber, der kan give samarbejde og opgaver ud i fremtiden. Jeg indgår løbende nye partnerskaber, fordi det er en måde at sikre at jeg også har opgaver om et år eller to. Et partnerskab kan starte med en lille opgave og kaste mere af sig hen ad vejen. Det er der ofte ingen sikkerhed for, men det er også med til at gøre livet som selvstændig spændende, at man ikke altid kender kalenderen så langt ud i fremtiden. Jeg har partnerskaber med Grønne Spirer, Københavns Lærerforenings Kolonier, Naturvejledning Danmark, Kongskilde Naturcenter, Naturpark Åmosen, LEV, PROBA med videre.

Da jeg blev selvstændig i sommeren 2019, gik jeg med ind i Foreningsudviklerne, som Torben Stenstrup havde startet i 2004. Vi havde igennem et par år snakket om mulighederne ved at arbejde sammen, med den synergi det kunne give. Der er medvind for naturprojekter i disse år, og vi har en del ideer til projekter, vi kan tage fat på sammen. Jeg var ved at køre lidt træet i kommunale

systemer og vedligeholdelsesopgaver, så derfor var timingen god. Jeg er også gift med Torben, så vi deler nu endnu et aspekt i livet. Samarbejdet giver en mulighed for at tage opgaver ind, som vi kan løse i fællesskab, selvom vi kan vidt forskellige ting.

Det minimerer risikoen for at stå uden opgaver, at vi har en bred fælles palette at kunne tilbyde vores kundegrupper inden for de almennyttige organisationer. For mig har det været en stor fordel at indgå i et eksisterende firma, så der er styr på en masse af de kedelige administrative forhold ved at være selvstændig, som jeg ikke er ret god til. Det er selvfølgelig samtidig en risiko, da vi nu er to i familien, der skal ud at sælge ydelser for at vi har taget over hovedet. Jeg har nu været igang 1½ år og jeg ser ind i et spændende år med en del opgaver og en del dage i kalenderen der er gabende tomme. Jeg glæder mig til samarbejdet med mange forskellige partnere og til at se hvad året ellers vil bringe at uventede oplevelser.







# Et lille pip fra livet som selvstændig naturvejleder med Puch Maxi og æggeskal



Af Jens Hedevang,  
selvstændig naturvejleder v.  
[Hedevang Outdoor](#)  
– tour og event

Mit ugleæg lå i reden på hold 27. Skallen knækkede i 2014 og jeg har lige siden nydt at være en del af en eksklusiv klub med nærmest sekteriske træk 😊

I 2014 var andelen af naturvejledere, der havde kastet sig ud i livet med eget cvr-nummer og dertilhørende enorme mængder af arbejde, økonomisk usikkerhed, bogføringsprogrammer m.v. en minoritet i vores verden. Langt de fleste af mine ”holdugler” fløj hjem til stillinger oprethold af tilskud, kommunale eller statslige lønninger.

Jeg tilhørte selv samme kategori den-

gang og var ansat med Friluftsrådets løntilskud i en tværgående stilling mellem 3 turistaktører på Vestkysten og Lemvig Kommune. Efter endt løntilskud fortsatte tilværelsen som projektleder i Naturpark Nissum Fjord – og dertilhørende lønseddel fra Lemvig Kommune. Efter tilværelsen med løntilskud fortsatte jeg også med cvr-nummer på hobbyplan i virksomhed Hedevang Outdoor – tour og event, der blev oprettet i 2016.

Jeg var nok kørt lidt ”metaltræt” i en verden hvor der kan være langt fra tanke til handling, og hvor man som ansat helst skal blæse i samme retning som de politiske vinde...

Min hobby-forretning var blevet mere seriøs, og 1. februar 2020 klippede jeg



navlestrengen til det trygge rådhus for at teste om vingerne kunne bære som naturvejledende iværksætter.

### Ud af boksen

Jeg har helt fra starten af, været bevidst om, at en levedygtig forretning ville kræve at den "traditionelle naturvejledning" skulle tænkes lidt ud af "boksen", og der blev opfundet produkter der kunne skabe en levedygtig omsætning.

Man er måske nødt til at sælge ud hist og pist – der skal penge i kassen når der ikke længere kommer en lønseddel, og guidegerninger, foredrag, og "fuglekasse lørdage" der afregnes i rødvin er valgt fra – det kan man ikke betale husleje med.

Pandemier står ret så langt nede på listen over ting, der kunne stå i vejen for en naturvejleder med ambitioner som fuldtidsiværksætter - men 14 dage efter "springet" stod det bøjet i neon, at netop det kan skabe ekkoer i ellers fyldte ordrebøger.

Mit glas er heldigvis oftest halvfyldt, og jeg brugte "ekkoet" som en oplagt mulighed for at forfølge en idé jeg havde fået et par måneder efter min opsigelse: Jeg ville lave naturvejledning på Puch Maxi i Thyborøn – og det skulle vise sig at blive min redning i 2020.

Foråret 2020 blev brugt på at skabe

universet omkring "maxitours". Der blev indkøbt 15 Puch Maxier, 25 pollehjelme med samtaleanlæg, en firmabil, en stor cargotrailer, 250 tørfisk, og siden den 1. juli 2020 har jeg formentlig været landets eneste naturvejleder, der lever af at lave natur- og kulturformidling på Puch Maxi. Siden starten har omkring 1600 mennesker været med "rundt æ havn" på en tur hvor jeg har fortalt røverhistorier i polle-hjelmene, og sluttet af med tørfisk og pilsnere på et af de lokale værtshuse i Thyborøn.

Konceptet skal udvides i 2021 med en afdeling i Hvide Sande, og sidder der en af bladets læsere og mangler et "feriejob" så ringer du bare.

### Vi skal følge med udviklingen

Hos den "almindelige dansker" er den stereotype naturvejleder måske fortsat iført gummistøvler, islandsk sweater, kikkert, ugle og kongekrone eller kommunevåben på jakken.

Naturvejledning Danmark og naturvejlederne generelt er under stor forandring i disse år, og vores stillinger vil fremover få nye betegnelser og vi får nye arbejdsområder. De politiske vinde blæser i nogen grad i retning af at vi i fremtiden skal finansiere vores egen løn, ligesom der helt sikkert også vil være flere naturvejledere med cvr-nummer,







der også kommer til at rykke ved både vores egen selvforståelse og befolkningens opfattelse af hvad vi som naturvejledere er og kan.

Når vores erhverv ændrer sig som det gør lige nu, er det i min optik derfor endnu vigtigere at foreningen har snuden i sporet, og fremadrettet bliver en stærk interesseorganisation der ikke kun bliver samlingssted for selvstændige, men også bliver vores stemme udad til.

Nogle vil måske mene at det jeg laver, ikke er ”ægte” naturvejledning – hvilket jeg ikke er enig i.

Så længe kvaliteten er høj, gæsterne tager hjem med smil på læben, og ny viden om natur og kultur så er målet nået. Vi lever i en verden i konstant forandring – og vi som naturvejledere skal huske at følge med.

Naturvejledning kan i min optik lige så godt indeholde gamle knallerter, champagnesabling og gourmetoplevel-

ser i naturen, i det fortsatte arbejde væk fra ”normal”-opfattelsen af at naturvejledning er noget, der skal afregnes med rødvin - vi er langt mere værd!

### Forening og netværk

Med livsstilen skal man også lære at trives med den mængde af ”tørstof”, der følger med. Man skal hele tiden være afhængig af at telefonen ringer med nye ordrer, og man skal have svar parat når bankrådgiveren spørger ind til dækningsbidrag og nettoomsætning. Man skal huske at smile når der skal laves momsregnskab og betale skat – selvom vi er mange, der forsøger at undgå den slags herude, hvor det kun er mågerne, der ikke gider at vende om.

Selvstændige naturvejledere er fortsat en minoritet i Danmark, og man famler tit rundt i blinde, både som iværksætter og med at finde sin plads i et relativt nyt marked. Her er det en fordel at være organiseret i foreningen – og Naturvejledning Danmark skal i det fortsatte arbejde ikke glemme fokus på at vi nok bliver flere med Cvr-nummer i fremtiden.

Derudover er det bestemt også vigtigt at have ligesindede selvstændige naturvejledere i sit netværk, så der er nogle at mødes med, for at dele glæder, frustrationer og spørgsmål.

Jeg kunne nok være bedre til at bære uglen, men jeg starter altid mine ture med at nævne at jeg er naturvejleder. Det gør jeg fordi det er jeg stolt af at være, og fordi det sætter gæsterne i forventning om at blive mødt med stor faglighed og kvalitet.





## Vidensblade om naturvejledning

Naturvejlederprojekter som har fået støtte fra Friluftsrådets pulje af udlodningsmidler til friluftsliv, har ved projektets afslutning skullet skrive et vidensblad. Her i NATUR-vejleder bringer vi hver gang et af disse vidensblade.

Har du lyst til at læse om flere fantastiske projekter, kan du finde dem på Friluftsrådets hjemmeside:

<https://www.friluftsradet.dk/inspiration-viden-om-naturvejledning>



# VIDENBLAD OM NATURVEJLEDNING

## Naturstafetten – aktiviteter på kryds og tværs af plejehjemmene.

2020

**Naturstafetten er et samarbejde mellem plejehjem, dagcentre, aktivitetsmedarbejdere og naturvejlederen. I Sønderborg kommune er der 10 plejecentre. Stafetten går på skift imellem dem. Idéen til stafetten opstod i forbindelse med et møde mellem mig og aktivitets – medarbejderne og udviklede sig til et givtigt samarbejde.**

### Stafetten:

Idéen med stafetten er, at der bliver indbudt til en aktivitets/naturdag på plejehjemmene, eller en egnet lokalitet et sted i naturen. Der bliver afholdt omkring ti stafetter årligt – én stafet pr. plejehjem.

Det er overskueligt for de fleste plejehjem, kun at skulle stå for et enkelt arrangement årligt og at dette foregår i samarbejde med naturvejlederen. Deltagere er ældre borgere fra plejehjem, dagcentre og egne hjem. Der er oftest både personale og frivillige med til stafetterne. Antallet af deltagende plejehjem svinger - det største antal vi har været er otte og det mindste to plejehjem. Typisk kommer der en minibus fra hvert sted, med 5-9 deltagere. Når stafetten er blevet afholdt lokalt, er de ældre borgere og personalet også kommet på cykler, (rickshaws og sidebyside), hvilket er god stil. ☺

### Forfatter



**Bo Tonnesen**  
Naturvejleder  
Danske Diakonhjem Dalsmark  
Tlf. 51265745  
Email: [bto@diakon.dk](mailto:bto@diakon.dk)

### Temaer:

Der har været en bred vifte af ture og aktiviteter. Det meste, af det vi naturvejledere går og roder med, kan bruges som emner til en stafet.

Her kommer nogle eksempler på det vi har haft gang i:

- Pandekager over bål
- Majgøgeurt i Gråsten skov
- Tur med cykler, kørestole og til fods om mølledam
- Fugle i Sønderskoven
- Fedtblandinger til fugle
- Bygge stærekasser
- Stenalder – oplæg af beboer og naturvejleder



Naturstafet ved Margrethesøen i Gråsten skov. Majgøgeurt. (foto: Lone Gabelgaard)



## VIDENBLAD OM NATURVEJLEDNING

### **Idé/grejbank og sparring:**

Naturstafetten bliver hurtigt en lille idébank til naturaktiviteter og ture, der efterfølgende kan sættes gang i på plejehjemmene. Ud over aktiviteterne, finder der også sparring sted, mellem med – arbejderne indbyrdes og naturvejlederen. Der laves aftaler imellem de enkelte plejehjem og der åbnes op for muligheder om, at "låne" ved hinanden. Nogle plejehjem har gode rickshawcykler, andre fine udearealer og bålplander.



Så hvorfor ikke besøge hinanden og udnytte ressourcerne??

### **Naturvejlederens opstart:**

For at komme i gang skal du ud og hilse på ansatte og beboere på plejehjemmene. Hvis der er aktivitetsmedarbejdere tilknyttet, så start med at snakke med dem. Luft idéen om naturaktiviteter/stafet og få det

afprøvet. I første omgang med nogle få af de plejehjem, som udviser interesse. Samarbejdet kan altid udbygges.

### **Naturvejlederens rolle:**

Stafetten kan i første omgang være et tilbud som synliggør og præsenterer gode naturlokaliteter i lokalområdet. Her kan man møde dig - naturvejlederen. Vælg et godt sted med gode formidlings – muligheder, som samtidig er egnet for ældre og handicappede. Stederne gøres kendte for de ældre og for plejepersonalet, så de selv kan lave en tur derud. Selvfølgelig meget gerne sammen med naturvejlederen 😊.

### **Faciliteter:**

For mange ældre er det vigtigt at der er nogle gode faciliteter. Det at kunne komme på toilet, kan være et "must"!

Når man skal spise, er det godt med borde og bænke, men rollatorer kan sagtens bruges, på alternative måder. 😊

Er du tilknyttet en naturskole, eller har du mulighed for at låne én, vil det være oplagt at lade turen gå derhen i starten.

### **Udbytte:**

Det er vigtigt, at de ældre kan komme ud. Vi kender alle de sundhedsgavnige effekter, som naturen tilbyder. Når vi som naturvejledere kommer ud med

vores viden og idéer til aktiviteter og ture på plejehjem/dagcentre, får vi samtidig sået et kim blandt plejepersonalet. Vi viser hvordan vi kan få de ældres sanser udfordret og stimuleret – ved at smage, dufte, gå på ujævn terræn i skovbunden, osv. Medarbejderne bliver inspireret og får med disse "input", forhåbentlig lyst og mod på, at tage de ældre mere med ud i naturen.

Ved at afvikle stafetten på plejehjemmene, åbner vi op for at bruge lokalområderne. Hvad er der af muligheder lige uden for døren, hvordan kan vi bruge områderne og hvordan kan vi få skabt noget mere "liv" på stederne?

Etablere sansestier, opsætte fuglekasser, plante blomsterengsblandinger, højbede – "you name it"! 😊

### **Mere information**

Projekt Udeliv og Fællesskab

<https://www.facebook.com/Udeliv-og-F%C3%A6llesskab-Dalsmark-417497438303863/>

Kontakt mig for mere info:

[bto@diakon.dk](mailto:bto@diakon.dk)



Vi giver 10% rabat til alle medlemmer af Naturvejlederforeningen!

## LabQuest 3

### Digital dataopsamling



**NYHED**

Wi-Fi Bluetooth SMART USB

**Den mest brugervenlige datalogger til undervisning - nu endnu bedre...**

- NU MED TOUCH SCREEN - højopløselig farveskærm!
- Dataopsamling via USB, Wi-Fi eller Bluetooth - tilslut op til 10 sensorer samtidigt
- Brug den med iPad, iPhone, Android, PC og Mac og del med 5 eller flere elever - **kan også bruges i felten!**
- Tilslut over 90 forskellige kablede Vernier-sensorer og mere end 40 trådløse, som kan tilsluttes via Bluetooth Smart eller direkte via USB-kabel - og alle sensorer er med AutoID
- Indbygget GPS og mikrofonsensor, periodisk system, dansk software og gratis opdatering. 5 års garanti!
- Fungerer også som alm. måleinstrument med sensor

Best.nr. LABQUEST3  
**INTRODUKTIONSPRIS kr. 3.350,-**

## Go Direct™

### Vejrsystem



**NYHED**

- perfekt til de fællesfaglige forløb

Kompatibel med LabQuest 2 og 3

Wi-Fi Bluetooth SMART USB

Med GoDirect Vejrsystem kan eleverne direkte i felten - dataopsamle på mobilen, iPad, tablet, Chromebook eller på PC/Mac via den gratis App Graphical Analysis™. Sensoren anvendes direkte på enhederne eller som trådløs sensor til LabQuest 2 eller 3, som så kan dele data via Wi-Fi. Med GoDirect vejrsystem kan du måle:

- Vindhastighed - område: 0 - 30 m/s, Vindretning og Chill-faktor
- Temperatur - område: -40 til 120°C +/- 0,2°C og Varmeindeks
- Relativ/absolut fugtighed: 0-100% +/- 2%
- Stations- og Barometertryk, Dugpunkt og Højde over jordoverfladen

Anbefales montering på tripod (ikke inkluderet)

Best.nr. GDX-WTVA  
**INTRODUKTIONSPRIS kr. 1.600,-**

Alle priser er excl. moms og gældende indtil andet angives

**skolebutik.dk**

Se mere på vores webshop:  
[www.skolebutik.dk](http://www.skolebutik.dk)  
- eller ring 4470 4000  
Familiedrevet siden 1987...



Følg naturvejlederne på Instagram: **#naturvejleder**



Instagram

